

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks karny.

Art. 167. Przepis § 1 art. 167 k. k. przewiduje karalność samego udziału w związku zbrojnym, dokonanie zaś przestępstwa przez uczestników związku powoduje odpowiedzialność na zasadach, wyniesionych w art. 31 k. k. z uwagi na zachodzący w tym przypadku wieloczynowy zbieg przestępstw. (20. III. 1935 r., 2 K. 116/35).

Art. 170. Niepokój publiczny, w rozumieniu art. 170 k. k., nie jest wyłączony w wypadkach jego charakteru lokalnego, jak również mała liczba abonentów nie wyłącza rozchodzenia się pisma samego jak i wieści ustnie, na podstawie druku. (6. V. 1935 r., 3 K. 326/35).

Art. 175 i 177. Artykuły 175 i 177 k. k. obejmują zupełnie odrębne stany faktyczne; jakkolwiek oba wymienione w powyższych przepisach przestępstwa cechuje tożsamość celu, nie daje to jednak podstaw do uznania, że zachodzi tu jedność czynu przy zbiegu ustaw.

O ile zatem sprawca podrobienia lub przerobienia pieniądza dopuszcza się również puszczenia go w obieg, to zachodzi nie zbieg ustaw, lecz zbieg przestępstw, przewidziany w art. 31 k. k. (2. V. 1935 r., 1 K. 225/35).

Art. 187. 1. Przestępstwo z art. 187 k. k. staje się dokonane z chwilą podrobienia dokumentu w zamiarze użycia go za autentyczny; dalsze okoliczności, jako wykraczające poza ramy ustawowego stanu przestępstwa, mogą mieć wpływ conajwyżej na wymiar kary.

Dla bytu przestępstwa z art. 187 k. k. obojętne jest, czy osoba, której podpis podrobiono na dokumencie, wiedziała o tem lub wyraziła na to zgodę, czy też nie, również bez znaczenia jest okoliczność, czy osoba, w stosunku do której użyto dokumentu jako autentycznego, wiedziała o jego podrobieniu lub sfałszowaniu. (12. II. 1935 r., 1 K. 1070/34).

2. Dopisanie wbrew woli pokrzywdzonego upoważnienia do zawierania ugody, stanowi przestępstwo z art. 187 k. k. bez względu na ustawowy zakres pełnomocnictwa procesowego. (4. III. 1935 r., 3 K. 1968/34).

3. Oferta, czy to jako wiążąca oferenta, czy to jako wytwarzająca prawa do udziału w przetargu, choćby dopiero po dopełnieniu uzupełniających warunków, jest dokumentem w rozumieniu art. 187 i 91 § 3 k. k. (1. IV. 1935 r., 1 K. 157/35).

4. Przepis art. 191 k. k., jako wyjątkowy, rozszerzającej wykładni nie ulega.

Podrobienie paszportu zagranicznego, jako stanowiącego nie samo tylko świadectwo tożsamości, lecz dokument, będący dowodem praw jego posiadacza, podpada pod art. 187 k. k. (21. II. 1935 r., 1 K. 28/35).

5. Istotę czynu z art. 187 k. k. wyczerpuje fałsz dokumentu celem użycia go za autentyczny, dokonanie zaś oszustwa przy pomocy takiego dokumentu stanowi odrębny czyn z art. 264 k. k. (4. III. 1935, 3 K. 1892/34).

Art. 191. Przedmiotem przestępstwa z art. 191 k. k., obok świadectw dotyczących stosunków osobistych, są również świadectwa tożsamości wogóle, a więc nie tylko świadectwa, dotyczące osoby.

Świadectwo tożsamości zwierzęcia może zatem, jako przypadek fałszu dokumentu mniejszej wagi i szkodliwości, korzystać także z uprzywilejowanej sankcji art. 191 k. k., w tych wszystkich wypadkach, w których ten dokument nie stanowi zarazem chronionego sankcją zasadniczą z art. 187 k. k. dowodu w znaczeniu § 3 art. 91 k. k. (28. III. 1935 r., 2 K. 42/35).

Art. 192. Przestępstwo z § 1 art. 192 k. k. jest przestępstwem umyślnem (art. 13 i 14 k. k.). Sprawca musi chcieć poświadczyc nieprawdę, albo przynajmniej możliwość poświadczenia nieprawdy przewidywać i na to się godzić. (15. IV. 1935 r., 1 K. 80/35).

Art. 194. 1. Przewidziane przepisem art. 194 k. k. „wypełnienie” blankietu albo „użycie” takiego dokumentu, stanowią samostne typy przestępstw.

Przestępstwo „wypełnienia” blankietu w warunkach art. 194 k. k. ulega karze, niezależnie od celu, do którego czyn ten zmierzał.

Przestępstwo „użycia” odnośnego dokumentu nie ulega nigdy pochłonięciu przez przestępstwo bezprawnego „wypełnienia” blankietu i w przypadku, gdy ten sam sprawca najpierw blankiet wypełnił, a potem takiego dokumentu użył, zachodzi realny zbieg

przestępstw, ujętych w art. 194 k. k. w formę dwóch odrębnych typów i pociągający zastosowanie art. 31 k. k. (10. I. 1935 r., 2 K. 1425/34).

2. Artykuł 194 k. k. ma na względzie przypadek wypełnienia niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę blankietu, posiadane w sposób legalny. Natomiast w przypadku, gdy sprawca zapomocą podstępnie skłania inną osobę do podpisania blankietu, mając zgóry powzięty zamiar wypełnienia go niezgodnie z wolą podpisanego i na jego szkodę — zachodzi zbieg przepisów art. 194 z art. 264 k. k., który należy rozstrzygnąć według zasad art. 36 k. k. (20. II. 1935 r., 2 K. 1662/34).

Art. 196. Istotę przestępstwa z art. 196 k. k. stanowi użycie cudzego dowodu tożsamości, a nie wprowadzenie w błąd przez użycie tego dowodu. (4. II. 1935, 3 K. 1850/34).

Art. 208 i 209. Art. 209 k. k. ma na myśli przedewszystkiem sutenerów (alfonsów), t. j. mężczyzn, będących na utrzymaniu kobiety, żyjącej z nierządu zawodowego.

Art. 208 k. k. przewiduje t. zw. stręczycielstwo lub kuplerstwo i obejmuje wszelkie postacie ułatwienia z chęci zysku cudzego nierządu, a więc np. pośredniczenie, namówienie, sprowadzenie, ułatwienie spotkania, danie pomieszczenia, słowem wszelkie współdziałanie czynne. (28. I. 1935 r., 1 K. 1045/34).

Art. 211. Dla bytu przewidzianego w art. 211 k. k. wywiezienia nie jest niezbędnem by nastąpiło ono wbrew woli wywożonego, bądź by wyjazd z kraju nastąpił wspólnie z sprawcą, wystarczy, że wyjazd nie miał charakteru samodzielnie przedsięwziętej i wykonanej czynności, że nastąpił on w wykonaniu postanowienia osoby trzeciej, która następnie wykonanie zamiaru umożliwiła. (21. II. 1935 r., 1 K. 28/35).

Art. 215. 1. Spowodowanie śmierci przez katastrofę kolejową, nie pochłania samo przez się niebezpieczeństwa jej sprowadzenia (art. 215 k. k.) a tem samem nie wyłącza zbiegu ustaw z § 2 art. 215 i § 1 art. 230 k. k., gdyż groza niebezpieczeństwa może powstać i istnieć, choćby w rzeczywistości żaden szkodliwy skutek nie wystąpił.

Sąd nie przekracza granic zdarzenia, jeżeli w przypadku przestępstwa z art. 215 k. k., obejmuje swą sankcją także wynik śmiertelny i ustalenia swe rozciąga na subiektywną stronę zachowania się sprawcy w stosunku do tego wyniku, chociaż akt oskarżenia zarzucał tylko przestępstwo z art. 215 k. k. (11. II. 1935 r., 3 K. 1537/34).

2. Zawinione nieumyślnie zderzenie dwóch samochodów w pełnym biegu na ruchliwych ulicach wielkiego miasta, może podpadać pod przepis art. 215 § 2 k. k.

Zawinione wytworzenie niebezpieczeństwa katastrofy żywiołowej, wywołane sposobami, choćby wymienionymi w art. 215 k. k., lecz konkretnie zlokalizowanymi i ograniczającymi zasięg działania tylko do narażenia życia człowieka, podpada pod przepis art. 242 k. k. Istotą szczególną, rozgraniczającą te dwa przestępstwa między sobą, stanowi różnica nie w intensywności, lecz ekstensywności spowodowanego w sposób zawiniony stanu niebezpieczeństwa. (14. II. 1935 r., 3 K. 1851/34).

Art. 225 § 2. Zbrodniarz ścigany przez policję, który pod wpływem obawy przed utratą wolności, wskutek przychwycenia go i oddania pod sąd za popełnione przestępstwo, lub przed utratą życia lub zdrowia, wskutek ostrzeliwania go przez ścigających, sam się ostrzeliwuje, nie panując już nad swymi nerwami i kontrolującą działalnością rozumu, może znajdować się i działać pod wpływem silnego wzruszenia. (13. V. 1935 r., 2 K. 525/35).

Art. 230. 1. Przepis art. 230 § 1 k. k. obejmuje wszystkie przypadki, gdy między działaniem lub zaniechaniem sprawcy i śmiercią pokrzywdzonego istnieje taki związek, iż nie można wyłączyć tego działania bądź zaniechania bez równoczesnego usunięcia śmierci jako skutku; czy będzie to związek bezpośredni, czy też będzie on przedstawiał się jako łańcuch przyczyn i skutków, którego ostatnie ogniwo stanowi wynik śmiertelny, jest rzeczą obojętną.

Związku przyczynowego nie przerywa wmiśzanie się przyczyn pośrednich jak rap. brak natychmiastowej pomocy lekarskiej lub wadliwe leczenie. (7. I. 1935 r., 3 K. 1533/34).

2. Przy przestępstwie z § 2 art. 230 k. k., gdy jest dwu oskarżonych i gdy stwierdzenie, czy urazy ich obu były oddzielnie śmiertelnie jest niemożliwe, odpowiadać może każdy z nich z osobna, jeśli pobicie było następstwem zmywy, a zatem skutek działania dwóch osób mógł być przypisany każdej z nich, jako przewidzieć się dające następstwo działań, objętych zamiarem każdej z nich.

Natomiast w przypadku, gdy śmierć nastąpiła wskutek zadanych przez obu oskarżonych urazów łącznie, a pobicie nie było następstwem zmywy, zachodzi przestępstwo z art. 240 k. k. (19. II. 1935 r., 2 K. 1685/34).

Art. 235. Przy przestępstwach uszkodzenia ciała wystarcza ustalenie nieokreślonego zamiaru sprawcy (*dolus indeterminatus*), z tern jednak, że jest on skierowany na zadanie uszkodzenia ciała (*animus nocendi*) z godzeniem się z wszelkimi jego postaciami. (7. II. 1935 r., 2 K. 1626/34).

Art. 240. 1. Umyślne wzięcie czynnego udziału w bójce, zakończonej zabójstwem lub uszkodzeniem ciała w stopniu określonym art. 235, 236 k. k., z uwagi na decydujące znaczenie bójki jako dzia-

łania zbiorowego, uzasadnia odpowiedzialność każdego uczestnika z art. 240 k. k. bez potrzeby stwierdzenia indywidualnego fizycznego przyczynienia się do osiągnięcia skutku. (15. I. 1935 r., 3 K. 1620/34).

2. Każde przyczynienie się do grona ludzi bijących się z zamiarem czynnego udziału w nieprzyjaznym czynnym wystąpieniu przeciw osobom innym, wypełnia istotę przestępstwa z art. 240 k. k. bez względu na to, czy z bezpośredniego indywidualnego działania danego osobnika wynikły jakiegokolwiek skutki.

Kwestją, czy inicjatorem bójki był oskarżony, czy też kto inny, nie ma znaczenia dla bytu przestępstwa przewidzianego w art. 240 k. k. (11. IV. 1935 r., 2 K. 200/35).

3. O przypadkowości z art. 240 k. k. może być mowa tylko jako przeciwieństwie zmywy celem spowodowania śmierci lub kwalifikowanego uszkodzenia ciała, która mogłaby uzasadniać odpowiedzialność z art. 225 albo 235 i 236 k. k., natomiast samo wszczęcie bójki lub pobicia, w których umyślny udział jest karalny z art. 240 k. k., może być wynikiem zmywy w ramach kwalifikacji z tego przepisu. (10. IV. 1935 r., 1 K. 108/35).

4. Zawinienie udziału w bójce wyklucza obronę konieczną tylko odnośnie do samego karalnego udziału w bójce. Natomiast odnośnie do konkretnego zawinionego urazu cielesnego w każdej bójce może zachodzić stan obrony koniecznej.

Ten nawet kto bójkę zawinił, może w czasie jej trwania znaleźć się w sytuacji, uprawniającej do obrony koniecznej. (28. II. 1935 r., 2 K. 1697/34).

5. Zbiorowe działanie 'Oskarżonych w wyniku zareagowania strony przeciwnej, mającej zewnętrzne cechy bójki, skoro jest skierowane ku odparciu bezprawnego zamachu na mienie oskarżonych, może stanowić działanie o cechach gwałtu na osobie, bądź zadania uszkodzeń, pozbawione cech bezprawności w rozumieniu art. 21 k. k. (21. II. 1935 r., 2 K. 1656/34).

6. Uczestnicy bójki lub pobicia człowieka w okolicznościach, przewidzianych w art. 240 k. k., nawet jeżeli można ustalić indywidualnego sprawcę śmierci lub uszkodzenia ciała i niezależnie od kwalifikacji jego czynu — odpowiadają z art. 240 k. k. (Orzec. składu 7 sędziów z 1. VI. 1935, 3 K. 755/34).

Art. 242 k. k. Przestępstwo z art. 242 k. k. zachodzi wówczas, gdy niebezpieczeństwo leży w działaniu warunków, wśród których znajduje się człowiek za sprawą winnego, nigdy zaś w tym wypadku, gdy niebezpieczeństwo leży w działaniu sprawcy. (29. IV. 1935 r., 2 K. 398/35).

Art. 247 k. k. Odpowiedzialności z art. 247 k. k. ulega każdy, kto umyślnie nie udziela pomocy człowiekowi, znajdującemu się w położeniu, grożącym niebezpieczeństwem dla życia, mogąc to uczynić bez narażenia siebie lub osób bliskich na niebezpieczeństwo, bez względu na to, czy poza sprawcą również i inne osoby pomocy takiej udzielić mogły; ustalenie zaś tej okoliczności rozciągałoby odpowiedzialność i na te osoby, nie pozbawiając czynu sprawcy cech przestępstwa. (11. XII. 1934 r., 2 K. 1359/34).

Art. 248. Istotę przestępstwa z art. 248 k. k. stanowi pod względem przedmiotowym użycie jakiegokolwiek środka, skutkującego istotną przeszkodę w korzystaniu przez człowieka z wolności fizycznej, t. j. swobodnej dyspozycji swoją osobą, czy to w postaci możliwości dowolnej zmiany miejsca, czy też korzystania ze swobody ruchów.

Sposobem pozbawienia wolności może więc być tak dobrze trzymanie człowieka w zamknięciu, jak i gólne każde inne działanie, polegające na zastosowaniu przemocy fizycznej lub przymusu psychicznego, wskutek którego człowiek, przeciw któremu działanie to skierowano, nie może przez pewien czas rozporządzać swą osobą.

Długość tego czasu nie ma rozstrzygającego znaczenia dla bytu tego przestępstwa i może mieć tylko wpływ na wymiar kary, gdy zaś trwa dłużej niż 14 dni, stanowi według § 2 art. 248 k. k. ustawową okoliczność obciążającą.

Przytrzymanie przemocą przypadkowego świadka czynu przestępnego, celem wydobycia z niego pod przymusem informacji co do osoby sprawcy, nie może być w żadnym wypadku uznane za dozwoloną prawnie samopomoc. (15. II. 1935 r., 2 K. 1801/34).

Art. 250. 1. Dla bytu przestępstwa z art. 250 k. k. jest rzeczą obojętną, czy ten, co grozi, ma zamiar swą groźbę spełnić; przepis ten karze nie zamiar spełnienia groźby, lecz samą groźbę, jeśli tylko jest prawdopodobną i może wzbudzić obawę urzeczywistnienia. Zarówno prawdopodobieństwo spełnienia groźby, jak i możliwość wzbudzenia obawy w zagrożonym należy oceniać subiektywnie z punktu widzenia pokrzywdzonego. Ze strony sprawcy wystarcza przewidywanie, że zagrożony weźmie groźbę serjo i że może ona wzbudzić w nim obawę. (22. V. 1935 r., 1 K. 260/35).

2. W zakresie stanu faktycznego, uzasadniającego zastosowanie art. 250 k. k., obiektywna musi być tylko groźba, natomiast tak prawdopodobieństwo spełnienia zapowiedzi, jakoteż możliwość wzbudzenia obawy w zagrożonym oceniać należy subiektywnie, t. zn. z punktu widzenia pokrzywdzonego. (21. I. 1935 r., 2 K. 1539/34).

Art. 251. 1. Pojęcie działania przestępnego z art. 251 k. k. nie wypełnia sama tylko odmowa wydania rzeczy, niezbędne jest również ustalenie takiego sposobu i stopnia umyślnego wpływania sprawcy na pokrzywdzonego, któreby zapomocą wywierania przymusu fizycznego lub psychicznego ograniczało i zmuszało wolę pokrzywdzonego, że nie mógł uczynić tego, co powinien, albo musiał czynić to, czego chcieć nie miał obowiązku. (5. III. 1935 r., 1 K. 1043/34).

2. Środkiem działania, określonym w art. 251 k. k. jest groźba bezprawna w najszerszym znaczeniu. Taką groźbą będzie np., zmuszenie pokrzywdzonego zapowiedzią powiadomienia władz skarbowych o rzekomych jego nadużyciach podatkowych. (5. II. 1935 r., 1 K. 1177/34).

3. Przemoc z art. 251 k. k. istnieje nawet i wówczas, gdy nie wyraża się w bezpośrednim gwałcie na osobie, lub na jej własnej rzeczy, starczy bowiem to, żeby gwałt na rzeczy, skierowany był pośrednio przeciwko osobie pokrzywdzonej w ten sposób, że osoba ta bądź fizycznie gwałt ten lub jego skutki odczuwa, bądź też odczuwa go psychicznie jako zagrożenie.

Taką przemocą w stosunku do osoby pokrzywdzonej w zakresie posiadanego przez nią prawa korzystania z mieszkania może być każde takie świadome działanie oskarżonego, przedsięwzięte bez zgody i wbrew woli pokrzywdzonej, które uniemożliwiło jej korzystanie z prawa zamieszkiwania, a nie było usprawiedliwione warunkami z art. 22 k. k. (16. I. 1935 r., 2 K. 1356/34).

Art. 252 k. k. 1. Dla przestępnego działania z art. 252 k. k. jest rozstrzygającym nie sposób dostania się do cudzego mieszkania lecz fakt, czy mieści ono w sobie naruszenie swobody dyspozycji mieszkaniem, zaczem wystarczą wszelkie sposoby przedostania się bez zgody, chociażby domniemanej osoby uprawnionej, a więc gwałtem, podstępem, pod fałszywym pozorem, odemknięciem drzwi dobranym kluczem i t. p.

Przez określenie „wdziera się” należy rozumieć zamach na wolność właściciela mieszkania, a nie przełamywanie przeszkód fizycznych.

„Cudzem” w rozumieniu art. 252 k. k. mieszkaniem jest takie, do którego zamieszkujejący jest uprawniony wyłącznie lub więcej, niż „wdzierający się”.

Właściciel, wynajmujący mieszkanie, może odpowiadać z art. 252 k. k. w stosunku do swego najmościercy, jednakże mieszkanie próżno stojące, nie będąc mieszkaniem w rozumieniu art. 252 k. k.

„cudzem”, pozostającym już w rozporządzalności osoby innej, ochronie z art. 252 k. k. przeciwko jego właścicielowi nie podlega. (15. IV. 1935 r., 3 K. 196/35).

2. Nieopuszczenie miejsca, stojącego pod ochroną art. 252 k. k., wbrew żądaniu osoby uprawnionej, jest zamachem na spokój domowy, spełnionym przez zaniechanie i uprawniającym do odparcia go w drodze obrony koniecznej, która może między innymi polegać na usunięciu z miejsc w art. 252 k. k. wymienionych, przemocą fizyczną osoby spokój ten naruszającej. (14. XII. 1935 r., 3 K. 1362/34).

Art. 255. 1. Dla bytu przestępstwa z art. 255 k. k. nie jest konieczne, aby sprawca, komunikując wiadomość zniesławiającą, zwracał się do osoby trzeciej, wystarcza, jeżeli podaje tę wiadomość w obecności osoby trzeciej albo w takich warunkach, że osoba trzecia je słyszy, a sprawca możliwość tego przewiduje i na to się godzi. (7. II. 1935 r., 1 K. 1061/34).

2. Prowokacja nawet ze strony samego zniesławionego nie może wyłączyć, jak przy obrazie z art. 256 k. k., karalności zniesławienia. (31. I. 1935 r., 1 K. 1047/34).

3. Pomówienie obywatela polskiego o zaniedbanie obowiązku obywatelskiego przez niesubskrybowanie Pożyczki Narodowej mimo możności finansowej stanowić może występek zniesławienia z art. 255 k. k.

Wskazanie przez nauczyciela dzieciom szkolnym osoby, która nie spełniła obowiązku subskrypcji Pożyczki Narodowej i upomnienie tych dzieci, by takich osób nie popierały przez kupno w ich sklepie, stanowi uprawnione działanie nauczyciela, jako wychowawcy, przedsięwzięte w wykonaniu jego obowiązku, nałożonego przez prawo publiczne. (5. II. 1935 r., 2 K. 1670/34).

4. Rozgłaszanie fałszywych wiadomości, otrzymanych od innych osób, nawet z równoczesnym podaniem ich źródła, nie pozbawia tego czynu cech przestępstwa z art. 255 k. k. (20. III. 1935 r., 1 K. 40/35).

5. Rozszerzanie uwłaczających czci innej osoby pogłosek może nastąpić także w formie pytania o prawdziwość takiej pogłoski. Z tych względów nieurzędowe wywiady mogą uchodzić za rozpowszechnianie uwłaczających pogłosek. (7. III. 1935 r., 2 K. 1868/34).

6. Czynności, które w zasadzie należą do sfery życia prywatnego, tracą ten charakter, gdy dana osoba przedsięwzięte je publicznie, lub wywleka je sama albo uprawnione do tego osoby na „widok publiczny”.

Przekraczają ramy życia prywatnego czynności i zaniechania, które w ten sposób obrażają prawo, że ujawniają się poza tą sferą lub w takiejże postaci obrażają obyczajność lub zwyczaje.

Interes publiczny musi być właściwą pobudką działania sprawcy, wolną od względów osobistej napaści, przyczem musi być wskazane, o jaki interes publiczny konkretny chodzi, opisanie zaś samego faktu nie powinno przekraczać granic konieczności obrony tego interesu.

Podniesienie zniesławiającego zarzutu musi się przedstawiać jako środek, przydatny do obrony interesów publicznego; środkiem takim nie zawsze jest rozgłoszenie faktu i jego napiętnowanie. (12. XII. 1934 r., 3 K. 1380/34).

7. Słowne zniewagi mogą uzasadniać stan obrony koniecznej, albowiem przepis art. 21 k. k. dopuszcza ochronę zapomocą obrony koniecznej każdego dobra prawnego bez wyjątku, a zatem także i obrony czci. (28. III. 1935 r., 2 K. 25/35).

8. Przepis § 2 art. 255 k. k. dla dopuszczenia dowodu prawdy wymaga jedynie, aby uzasadniony był interes, w obronie którego oskarżony działał, nie zaś by uzasadnione było także działanie, jakie sprawca w obronie tego interesu przedsięwzię, a to w tem znaczeniu, iż sprawca nie mógł użyć innego mniej drastycznego środka obrony. (6. V. 1935 r., 2 K. 299/35).

9. Zniewaga, aby móc się powoływać na popełnienie jej w interesie publicznym lub prywatnym, musi być uczyniona w takich warunkach i tym sposobem, aby chociaż w głównych zarysach sytuacji tym interesom służyć mogła. (7. III. 1935 r., 2 K. 1855/34).

10. Pobieranie lichwiarskich procentów i bezprawne zatrzymanie cudzego mienia nie mieszczą się w granicach życia prywatnego w rozumieniu § 2 art. 255 k. k. i przeprowadzenie dowodu prawdy na te okoliczności jest dopuszczalne. (11. I. 1935 r., 2 K. 1493/34).

11. Postanowienia § 2 art. 255 k. k. dotyczą nie tylko zakazu przeprowadzenia dowodu prawdy, lecz i samej niedopuszczalności oparcia wyroku na ustaleniu prawdziwości zarzutu nawet wtedy, gdyby dla podobnego ustalenia istniała podstawa faktyczna bez tworzenia jej drogą dopuszczenia dowodu prawdy.

Brak sprzeciwu pokrzywdzonego, jako strony oskarżycielskiej, nie zrodził skutków z art. 523 k. p. k., gdyż zakaz z § 2 art. 255 k. k. jest przesłanką prawa materialnego, a nie procesowego. (6. II. 1935 r., 1 K. 1059/34).

Art. 255, 256. 1. W odniesieniu do przepisów art. 255 lub 256 k. k. zamiar przedsięwzięcia przestępnego działania realizuje się przez wypowiedzenie słów, naruszających cześć lub godność osobi-

stą człowieka, a zamiar wywołania skutku objawia się w jasno wyrażonej woli znieważenia lub też w postaci pośredniej, — przewidywania możliwości, iż słowa te obrażają cześć lub godność osobistą człowieka i — godzenia się na to.

Okoliczność, że sprawca przemawiał do pokrzywdzonego jako urzędnik, nie ma żadnego znaczenia dla istoty sprawy, gdy przyznane urzędnikowi przez Państwo „władztwo”, ogranicza się ściśle do dziedzin i zakresu, zakreślonych przepisami i poza nie wychodzić nie może. (25. II. 1935 r., 3 K. 1871/34).

2. Pomówienie o postępowanie lub właściwości, wskazane w przepisie § 1 art. 255 k. k., dokonane w obecności pomówionego, jako zarzut ku niemu skierowany, chociażby było wypowiedziane w języku niezrozumiałym dla wszystkich obecnych przy tem świadków, stanowi obrazę godności osobistej w rozumieniu § 1 art. 256 k. k. (11. III. 1935 r., 2 K. 1882/34).

3. W odróżnieniu od § 4 art. 256 k. k., dopuszczającego ściganie o obrazę urzędnika na wniosek władzy przełożonej jedynie w wypadku, gdy obraza nastąpiła z powodu pełnienia obowiązków służbowych, w myśl § 5 art. 255 k. k. każde zniesławienie urzędnika może być ścigane na wniosek władzy przełożonej. (18. XII. 1934 r., 2 K. 1412/34).

4. Czyn w postaci zniewagi słownej czy pisemnej, jako działanie sprawcy nie traci swej jedności faktycznej i prawnej przez to, że obejmuje atak na cześć kilku osób, wskazanych czy to imiennie czy to zbiorowem określeniem lub przez znamiona, wyróżniające obiektywnie, o kogo chodzi. (22. I. 1935, 3 K. 390/34).

Art. 257 k. k. 1. Nakłanianie do kradzieży cudzej rzeczy ruchomej, którą następnie nakłaniający od sprawcy przyjmuje, stanowi nie przestępstwo z art. 160 k. k., lecz podżeganie do kradzieży z art. 26 i 257 k. k. (10. I. 1935 r., 3 K. 1575/34).

2. Zabór cudzego mienia w celu bezprawnego nacisku, mającym skłonić dotychczasowego posiadacza do uczynienia w ten sposób zażość pewnym pretensjom sprawcy, wskazuje raczej na znamiona występku z art. 251 k. k. a nie występku kradzieży, do istoty której należy bezpośredni zamiar sprawcy stania się właścicielem zabranej rzeczy. (29. I. 1935 r., 3 K. 1694/34).

3. Magazynier, sprzedający przedmioty z magazynu na własną rękę oraz we własnym interesie i usuwając je następnie z magazynu, przełamuje cudze władztwo i dopuszcza się nie przywłaszczenia z art. 262 k. k., lecz kradzieży. (10. I. 1935 r., 3 K. 1584/34).

4. Przypadek mniejszej wagi w rozumieniu § 2 art. 257 k. k., uzasadniający stosowanie do sprawcy nadzwyczajnego złagodzenia kary, zachodzi wówczas, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że

sprawca nie jest niebezpieczny dla społeczeństwa w takim stopniu, aby stosować doń zwykłą przepisana za kradzież karę więzienia. (7. II. 1935 r., 2 K. 1675/34).

Art. 258. Przepis art. 258 k. k. zawiera dwa stany faktyczne przestępstwa, podane alternatywnie, pierwszy: użycie przemocy lub groźby natychmiastowego gwałtu celem „utrzymania się w posiadaniu zabranego mienia” i drugi: celem uniknięcia bezpośredniego pościgu”, przyczem obydwą te stany faktyczne mogą się łączyć w jednym przestępstwie, albo też istnieć osobno niezależnie od siebie. (29. I. 1935 r., 2 K. 1742/34).

Art. 262. Dla bytu przestępstwa, przewidzianego w § 2 art. 262 k. k. nie jest niezbędne działanie sprawcy w celu osiągnięcia osobistej zysku lub własnej korzyści.

Okoliczność, że oskarżony jako kierownik banku, rozporządził się pieniędzmi, zainkasowanymi wskutek zlecenia i na rzecz pokrzywdzonej firmy w ten sposób, że wbrew przyjętemu zobowiązaniu obrócił pieniądze te na potrzeby banku, zamiast wydać je danej firmie, nie wyłącza jego odpowiedzialności z § 2 art. 262 k. k. Tego rodzaju bezprawne rozporządzenie cudzym mieniem bez zgody właściciela stanowi nadużycie pokładanego zaufania, a powoduje pozbawienie osoby uprawnionej własności powierzonego mienia. (31. I. 1935 r., 1 K. 1037/34).

Art. 263. Okoliczność zburzenia muru dla odsłonięcia sobie widoku nie czyni czynu przestępnego z art. 263 k. k. bezkarnym, ponieważ sprawca nie odpierał bezpośrednio samego aktu budowy muru, będącego, w jego przekonaniu, bezprawnym zamachem na jego prawo widoku na realność oskarżyciela prywatnego (art. 21 k. k.), ani też nie salwował się przed niebezpieczeństwem w rozumieniu art. 22 k. k., lecz tylko używał własnych środków z pominięciem ingerencji właściwych władz państwowych. (31. I. 1935 r., 1 K. 1023/34).

Art. 264 k. k. 1. Dla pokrzywdzenia w rozumieniu art. 264 k. k. starczy, aby transakcja z tych czy innych względów była dla skłonionego, o czym sprawca wiedział, materialnie niekorzystna, a z istotną wolą skłonionego niezgodna bez względu na jakość pokrzywdzenia.

Dla bytu przestępstwa z art. 264 k. k. niezbędne jest ustalenie, że pokrzywdzenie było przez sprawcę zamierzone, czy choćby, że sprawca możliwość jego przewidywał i na nie godził się. (21. III. 1935 r., 1 K. 1164/34).

2. Wprowadzenie w błąd co do okoliczności nieistotnej, niemającej wpływu na charakter danego rozporządzenia jako (niekorzystnego), nie wystarcza do zastosowania art. 264 k. k., choćby nawet

następnie z powodu innych okoliczności, przez strony nieznanych lub nieprzewidzianych, rozporządzenie dane okazało się w skutkach dla pokrzywdzonego niekorzystne. (11. I. 1935 r., 3 K. 1529/34).

3. Późniejsze wybiegi i matactwa, mające na celu uchylenie się od dopełnienia umowy lub odpowiedzialności za jej niedopełnienie, nie działają wstecz i nie mogą rozporządzeniu, które nie było wynikiem błędu, nadawać charakteru rozporządzenia, wyłudzonego sposobem oszukańczym. (4. I. 1935 r., 3 K. 1493/34).

4. Sfałszowanie podpisu wystawcy jest podrobieniem weksła, stworzeniem istotnego dla tego dokumentu oświadczenia, które nie zostało złożone przez osobę wskazaną.

Niekorzystnym jest rozporządzenie mieniem, gdy wzajemne zobowiązanie nie odpowiada umowie bez względu na szkodę. (4. III. 1935 r., 3 K. 1892/34).

5. Pojęcie szkody, spowodowanej niekorzystnym rozporządzeniem mienia w rozumieniu art. 264 k. k., nie wymaga, aby szkoda ta nigdy nie dała się wynagrodzić. Obejmuje ono także niekorzyść, wynikającą z opóźnienia realizacji roszczenia majątkowego pokrzywdzonego, spowodowaną wprowadzeniem go w błąd co do warunków zaspokojenia lub zabezpieczenia tegoż roszczenia. (9. I. 1935 r., 3 K. 1696/34).

6. Do istoty oszustwa z art. 264 k. k. nie należy niepowetowalność szkody (irreperabilitas), przeto okoliczność, że pokrzywdzony z mocy prawa cywilnego powszechnego lub specjalnego ma regres do innych osób i że może go dochodzić w drodze procesu cywilnego, nie zwalnia sprawcy od karalności oszustwa. (6. V. 1935 r., 3 K-270/35).

7. Gra w trzy karty, jako polegająca na zręcznej manipulacji kartami i obliczona na wprowadzenie w błąd partnera, stanowi przestępstwo z art. 264 k. k. (10. I. 1935 r., 2 K. 1400/34).

8. Przypadek mniejszej wagi wedle § 2 art. 257 czy też § 2 art. 264 k. k. ocenia się nietylko z punktu widzenia przedmiotowych skutków przestępstwa ile ze względu na osobę i przestępną wolę sprawcy, przedstawiającego wskutek tego mniejsze lub większe niebezpieczeństwo dla porządku prawnego, przyczem oczywiście i stan jego zdrowia może wywierać wpływ na tę ocenę.

Warunki i granice nadzwyczajnego złagodzenia z § 2 art. 264 k. k. określa art. 59 k. k. (26. III. 1935 r., 3 K. 159/35).

Art. 267. W myśl art. 267 k. k. ulega karze dochodzenie z dokumentu należności, pokrytej w całości lub choćby tylko w części, jak również zbycie dokumentu, z którego należność została w całości lub choćby tylko w części pokryta.

Zbycie dokumentu w rozumieniu art. 267 k. k. ulega karze bez względu na to, czy zbywca sam pożyczył pokrzywdzonemu pieniądze, czy też tylko pośredniczył przy udzieleniu pożyczki przez inną osobę. (11. I. 1935 r., 2 K. 1458/34).

Art. 269. 1. Pełnomocnik może się dopuścić kradzieży lub przywłaszczenia mienia, należącego do jego mocodawcy tylko wtedy, gdy czyn jego nie ma nic wspólnego z posiadaniem przezeń pełnomocnictwem, w przeciwnym razie może odpowiadać tylko as art. 269 k. k.

Przepis art. 269 k. k. nie wymaga, aby szkoda rzeczywiście nastąpiła, wystarcza sprowadzenie niebezpieczeństwa dla spraw majątkowych.

Wszelkie stworzenie długu jest uszczerbkiem majątkowym, choćby egzekucja nie nastąpiła. Obciążenie hipoteczne, będąc przywiązane do majątku, utrudnia jego spieniężenie, zmniejsza kredyt i stanowi szkodę, która już nastąpiła. (27. II. 1935 r., 2 K. 1825/34).

2. Brak posiadania przez oskarżonego pełnomocnictwa do samodzielnego zobowiązania w czemkolwiek firmy, w której pracował, nie wyłącza odpowiedzialności jego z art. 269 k. k. (6. II. 1935 r., 1 K. 1054/34).

3. Zajmowanie się sprawami na mocy przepisu prawnego, o jakim mowa w art. 269 k. k., dotyczy osób, nieodpowiedzialnych według art. 286 k. k., jak opiekun kurator i t. p. (1. IV. 1935 r., 1 K. 157/35).

Art. 271. Zarówno właściciel lasu, jak i osoba upoważniona przezeń do ochrony praw jego, są uprawnieni do przytrzymania osoby napotkniętej na gorącym uczynku bezprawnego polowania w tym lesie i odebrania jej strzelby, opór zaś takiej osoby, uskuteczniiony w tych warunkach zapomocą przemocy lub groźby karalnej, ścigany jest jako występek z art. 271 k. k. (27. II. 1935 r., 2 K. 1774/34).

Art. 272. Uzyskuje rzecz zapomocą przest. z art. 272 k. k., kto zabiera lub przywłaszcza sobie określoną w tym przepisie rzecz cudzą bez względu na to, czy z tego powodu zarządzono ściganie w drodze oskarżenia prywatnego, czy też nie. Nabywający rzecz w ten sposób uzyskaną, popełnia przestępstwo z art. 160 k. k. (4. II. 1935 r., 3 K. 1850/34).

Art. 273. Według art. 273 k. k. ulega karze tylko dłużnik działający lekkomyślnie, a więc taki, który możliwość skutku przestępnego przewiduje, lecz bezpodstawnie przypuszcza, iż go uniknie, natomiast wina nieumyślna, polegająca jedynie na tem, iż sprawca mógł lub winien był przewidzieć skutek przestępny (niedbalstwo) nie wystarcza. (1. II. 1935 r., 2 K. 1736/34).

Art. 282. 1. Do istoty przestępstwa z art. 282 k. k. nie należy rzeczywiste zrzucenie szkody wierzycielom. (11. II. 1935 r., 3 K. 1746/34).

2. Przepis art. 282 k. k. nie ogranicza podmiotu przestępstwa do osoby właściciela lub osoby, której zlecono dozór nad zajętemi przedmiotami.

Niedojście licytacji do skutku z innych przyczyn np. z braku licytantów, nie wpływa na byt przestępstwa z art. 282 k. k., które staje się dokonaniem już z chwilą podjęcia czynności, w tym przepisie przewidzianych, w celu udaremnienia egzekucji. (18. III. 1935 r., 3 K. 79/35).

3. Wszelkie obciążenie lub zmniejszenie zajętej lub zagrożonej zajęciem wierzytelności, w szczególności przez zaciąganie zobowiązań, ulegających potrąceniu z takiej wierzytelności, o ile ma na celu udaremnienie egzekucji, podpada pod przepis art. 282 k. k. (16. V. 1935 r., 3 K. 319/35).

4. Z chwilą zapłacenia pretensji, w celu zrealizowania której uskuteczniiono zajęcie, — zajęcie to upada samo przez się i przestępstwo z art. 282 k. k. w tym przypadku nie może mieć już miejsca. (7. III. 1935 r., 2 K. 1846/34).

Art. 286. 1. Przekroczenie władzy jest antytezą niedopełnienia obowiązku i stanowi wyjście poza granice kompetencji urzędowej lub stosowanie władzy przysługującej prawnie poza wypadkami, uzasadniającymi jej stosowanie.

Niedopełnienie obowiązku polega na bezczynności urzędnika wtedy, kiedy on jest obowiązany do działania.

Dla bytu przestępstwa z art. 286 k. k. wystarcza przy działaniu na szkodę interesu publicznego lub prywatnego albo przekroczenie władzy, albo też niedopełnienie obowiązku, nie jest zaś konieczne jedno i drugie. (27. II. 1935 r., 2 K. 1778/34).

2. Przepis art. 286 k. k. obejmuje wypadki użycia stanowiska urzędowego w zakresie zawiadywania z mocy swej władzy mieniem i interesami majątkowymi Skarbu Państwa na szkodę tego mienia i interesów i z nadużyciem służącej urzędnikowi władzy. (1. IV. 1935 r., 1 K. 157/35).

3. Urzędowe stwierdzenie nieprawdy przez urzędnika na dokumencie, którym realizował on swój zamiar przestępny w kierunku popełnienia innych przestępstw z art. 286 k. k., przedstawia się jako oddzielne przestępstwo. (1. IV. 1935 r., 1 K. 157/35).

4. Z przepisów prawnych, dotyczących organizacji i zakresu działania Państwowego Banku Rolnego wynika, że instytucja ta powołana jest do wykonywania czynności rządowych, dotyczących

ogólnych interesów państwa i jego polityki rolnej, dyrektorzy zatem i pracownicy wspomnianego Banku są urzędnikami w rozumieniu art. 286 k. k.

Pojęcie szkody interesu publicznego może obejmować szkodę instytucji, dysponującej funduszami publicznymi i mającej zadania o znaczeniu ogólnopństwowym. (20. II. 1935 r., 2 K. 1662/34).

Art. 287. Pod przepis art. 287 k. k. mogą podpadać także poświadczenia nieprawdy w księgach i rejestrach co do okoliczności, których wpis jest nakazany ustawą, rozporządzeniem, choćby o charakterze instrukcyjnym, byleby okoliczności miały znaczenie prawne.

Zamiar działania na szkodę interesu publicznego lub prywatnego w rozumieniu § 1 art. 286 k. k. nie jest dla bytu przestępstwa z art. 287 k. k. nieodzowny.

Umyślne wpisy dokonane przez urzędnika do ksiąg i rejestrów, zawierające nieprawdę, choćby tylko celem wykazania się brakiem zaległości, wypełniają istotę przestępstwa z § 1 art. 287 k. k. (6. V. 1935 r., 2 K. 314/35).

Stefan

Bleszyński;

Prokurator Sądu Najwyższego-

ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO

I. USTAWODAWSTWO OBOWIĄZUJĄCE NA OBSZARZE CAŁEGO PAŃSTWA

Rozporządzenie Rady Ministrów z 1. IX. 1919 r. normujące przenoszenie własności nieruchomości ziemskich (Dz. Ust. poz. 428).

Art. 2 a. Za grunty włościańskie, nie podpadające pod ograniczenia obrotu, przewidziane w rzeczonym rozporządzeniu, poczytać można tylko grunty, których obszar nie przekracza norm, ustalonych w art. 50 ustawy z 28 grudnia 1925 Dz. Ust. 1926 poz. 1 o reformie rolnej t. j. w zasadzie 20 hektarów. Okoliczność, że grunt orny w nieruchomości obejmuje mniej niż 20 hektarów, reszta zaś nieruchomości jest gruntem leśnym, nie zwalnia nieruchomości od powyższych ograniczeń obrotu. (18. VI. 1935 — C II 489/35).

(*Db.*).

Ustawa z 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 r., poz. 7 i Dz. Ust. 1933 r., poz. 734).

Art. 1. Wojewódzki Komitet Społeczny, jako instytucja społeczna, nie jest w rozumieniu art. 1 ustawy z dn. 18, XII. 1919 r. zakładem pracy, prowadzonym w sposób przemysłowy. (10. X. 1935 — C I 1236/35).

(*Św.*).

Ustawa z 19. V. 1920 o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby (Dz. Ust. poz. 272). (a). Ustawa z 28. III. 1933 o ubezpieczeniu społecznym (Dz. Ust. poz. 396). (b). Rozp. Min. Opieki Społ. z 17. IV. 1934 o postępowaniu rozjemczym przed Komisjami Róźjemczymi dla spraw lekarzy (Dz. Ust. poz. 477). (c).

Art. 3. Czynności rzezaków, polegające na rytualnym uboju bydła i drobiu, mają charakter religijny, wobec czego rzezaków należy uważać za funkcjonariuszów wyznaniowych i pod rządem ustawy z 19. V. 1920 r. brak podstawy do przymusowego ubezpieczenia ich na wypadek choroby; nie wyklucza to jednak możliwości zawiązania pomiędzy rzezakiem rytualnym a Gminą Wyznaniową Żydowską stosunku służbowego, opartego na umowie, i w takim razie rzezak, ze względu na wiążący go stosunek zależności służbowej od Gminy, podlegałby obowiązkowi ubezpieczenia. (18. IX. 1935 — CI 276/35). (Św.).

Art. 4. Urzędnicy Państwowego Monopolu Spirytusowego (wyjąwszy dyrektora i jego zastępcę), mimo powoływania ich w drodze nominacji oraz nadania im w przepisach służbowych charakteru publiczno-prawnego, nie zostali uznani przez ustawodawcę za urzędników państwowych i niema przeto podstawy do uznania, że nie podlegają oni na zasadzie art. 4 ustawy z 19. V. 1920 r. obowiązkowi ubezpieczenia na wypadek choroby. (21. VIII. 1935 — CI 55/35). (Św.).

Art. 84. Stosownie do ust. 1 art. 84 ustawy z 19. V. 1920 r. rozstrzygnięcie w pierwszej instancji sporów pomiędzy zarządami kas chorych a lekarzami przekazane zostało okręgowym komisjom pojednawczym, przyczem okoliczność, że umowa pracy, zawarta przez zarząd kasy chorych z lekarzem, już rozwiązana została, nie wyłącza stosowania powyższego przepisu i nie uzasadnia skierowania sporu, wynikłego na tle stosunku stron, bezpośrednio na drogę sądową. (11. IX. 1935 — C I 1013/35). (Św.).

Art. 84 (a), art. 129, 132 (b), § 1 p. 2 (c). Z tekstu art. 129 (spory między lekarzami i ubezpieczalnią) nie można z dostateczną jasnością wnioskować, że chodzi tylko o zatargi zbiorowe, a nie indywidualne; jednakże art. 132 przeciwstawia wyraźnie ustalone orzeczeniem „warunki umowy o pracę” umowom „indywidualnym”, stanowiąc, że ustalone orzeczeniem warunki umowy o pracę wiążą strony na równi z umowami indywidualnymi. Minister Opieki Społecznej miał zatem dostateczne oparcie prawne w ustawie do wydania rozp. z 17. IV- 1934, w którym (§ 1 p. 2) stwierdził, że w art. 129 nast. ust. z 28. III. 1933 chodzi jedynie o zatargi zbiorowe.

Kwestja, czy według art. 84 ust. z 19. V. 1920 do właściwości Komisj Pojednawczych należały także spory indywidualne, jest

obecnie bezprzedmiotowa. Art. 84 bowiem przestał obowiązywać skutkiem uchylecia ustawy z 19. V. 1920 artykułem 316 ust. z 28. III. 1933 w związku z rozp. Rady Min. z 27. XII. 1933 (Dz. Ust. poz. 789). Ponieważ zaś według powszechnie przyjętej zasady przepisy natury formalnej działają wstecz, przeto do sporów indywidualnych powstałych pomiędzy lekarzami a Kasą Chorych przed wejściem w życie ustawy z 28. III. 1933 mają zastosowanie przepisy tej ustawy, czyli że droga prawna jest dla nich dopuszczalna. (9. XII. 1935 — C III 423/35). (Li.).

Konwencja Światowego Związku Pocztowego, podpisana w Madrycie dnia 30. XI. 1920 r., zatwierdzona ustawą z dn. 23. IX. 1922 r. (Dz. Ust. poz. 760), ogłoszona w Dz. Ust. 1923 poz. 846.

We wszystkich przypadkach zaginięcia przesyłki pocztowej w obrocie międzynarodowym ocenia się odpowiedzialność poczty według konwencji, podpisanej w Madrycie dnia 30. XI. 1920 r., a nie ze stanowiska przepisów prawa cywilnego. (2. IV. 1935 — C II 2960/35). (Db.).

Ustawa z 17. II. 1922 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół powszechnych. (Dz. Ust. poz. 143).

Żaden przepis nie przyznaje Dozorowi Szkolnemu odrębnej osobowości prawnej, jeżeli przeto Dozór Szkolny wykonywa czynności w zakresie prawa prywatnego, działa nie w charakterze podmiotu prawa, lecz jako organ innego podmiotu, którym jest Gmina, o ile czynność związana jest z obowiązkami, ciężąciami na Gminie w myśl przepisów ustawowych (27. IX. 1935 — CI 227/35). (Św.).

Ustawa z 17. II. 1922 o państwowej służbie cywilnej (Dz. Ust. poz. 164).

Art. 4, 39. Jeżeli Skarb Państwa przejął w drodze umowy zobowiązanie uposażeniowe gminy politycznej wobec jej byłego funkcjonariusza, to przez następne przyjęcie tego funkcjonariusza do służby państwowej i pobieranie przez niego świadczeń uposażeniowych wyłącznie za pełnienie tej służby przekształcił się stosunek, z którego wypływały przejęte zobowiązania, z stosunku komunalno-urzędniczego na stosunek państwowo-urzędniczy. (20. XII. 1935 — C III 464/34). (Li.).

Rozp. z 14. V. 1924 o przerachowaniu zobowiązań prywatnoprawnych (Dz. Ust. 1925, poz. 213).

§ 29 ust. 1 a. Sąd dokonujący przerachowania nie może przyjąć jako miernik wartości nieruchomości przypadkową cenę rynkową

w czasie wydania orzeczenia, lecz taką wartość, którą według dostrzegalnych w owym czasie momentów należy uważać w danych stosunkach gospodarczych za normalną i stałą. (11. XI. 1935 — C III 180/34 i 13. XII. 1935 — C III 820/34). (Li.)

§ 33 ust. 2. Kaucje hipoteczne podlegają przerachowaniu według przepisu ust. 2 § 33 rozp. walor., przyczem ponieważ kaucja hipoteczna nie stanowi zabezpieczenia pewnej określonej istniejącej w chwili zawarcia aktu wierzytelności osobistej, lecz zakreśla jedynie granice odpowiedzialności hipotecznej za długi, terażniejsze i przyszłe, przewidziane w akcie ustanowienia kaucji, przerachowanie samej kaucji nie może być uzależnione od miary przerachowania pretensji osobistej i winno być dokonane według ścisłej miary, wskazanej w §§ 5 i 6 rozp. walor., do których odsyła ust. 2 § 33-, a wysokość przerachowania pretensji osobistej ma tylko ten wpływ na kaucję, że przy realizacji zabezpieczenia kaucyjnego odpowiedzialność z kaucji nie będzie sięgała powyżej sumy, w której zostały zasądzone należności, objęte kaucją. (15. XI. 1935 — CI 823/35). (Św.)

§ 35 f. Przepis ten nie narusza właściwości sądów powszechnych do przerachowania należności i zobowiązań Skarbu Państwa. Właściwość władz administracyjnych i instytucji bankowych ogranicza się do czynności wewnątrzno-administracyjnych. (22. XI. 1934 — C III 416/34). (Li.)

§ 36 ust. 1. Wpływ przerachowania na egzystencję gospodarczą dłużnika musi być brany pod uwagę nie tylko wówczas, gdy dłużnik poniósł straty wojenne, lecz zawsze, gdy zachodzi obawa, że przerachowanie według pełnej skali może podkopać gospodarczą egzystencję dłużnika. (14. VI. 1935 — C II 428/35). (Db.)

§ 49 ust. 2. Wierzyciel subintabulatu może zakwestjonować przerachowanie sumy, obciążonej tym subintabulatem, dokonane bez jego udziału czy to w drodze umowy, czy to wyrokiem sądowym. (15. XI. 1935 — C I 446/35). (Św.)

Rozp. Prez. R. P. z 14. XI. 1924 r. o prawie wekslowem
(Dz. Ust. poz. 926).

Art. 2 ust. 5. Jeżeli rada nadzorcza uchwaliła zaciągnięcie przez spółdzielnię dalszego kredytu wekslowego w banku, który na Izabezpieczenie dotychczasowego kredytu posiadał weksel in blanco podpisany przez członków rady nadzorczej jako osobistych żyrantów i jeżeli dalszy kredyt uzyskany mógł być też tylko za osobistym żyrem członków rady nadzorczej, wówczas w poleceniu zarządowi wykonania tej uchwały mieściło się upoważnienie go do wyrażenia wobec banku zgody na wypełnienie wekslu in blanco su-

mą odpowiadającą podwyższonemu kredytowi, i to nawet ze strony tych członków, którzy zostali przegłosowani, mimoto pozostali członkami rady nadzorczej. W wypadku, że bank na skutek starań zarządu podjętych dla wykonania uchwały rady nadzorczej przedłożył posiadany weksel in blanco spółdzielni celem zaopatrzenia go w podpisy nowych członków rady nadzorczej, nowe podpisanie wekslu lub świadome pozostawienie na nim podpisu przez członków już dawniej podpisanych było również wyrazem zgody na wypełnienie wekslu in blanco sumą odpowiadającą podwyższonemu kredytowi. (11. X. 1935 — C III 308/34). (Li.).

Art. 2 ust. 5, art. 16. Przepis art. 16 odnosi się tylko do weksli wypełnionych, noszących wszelkie istotne znamiona wekslu. Natomiast do weksli in blanco ma zastosowanie art. 2 ust. 5. (11. X. 1935 — C III 308/34). (Li.).

Art. 4. Umowa stron o właściwość sądu nie zawiera zgody na umiejscowienie weksli w siedzibie umówionego sądu. (6. XII. 1935 — C III 428/34). (Li.).

Art. 4 i 100. Posiadacz wekslu in blanco nie jest uprawniony do samowolnego zamieszczenia na nim domicylu. (17. IV. 1935 — C II 3064/35). (Db.).

Art. 8. Podpisujący weksel nie odpowiada sam wekslowo, jeżeli z podpisu na wekslu jest widoczne, że zamieścił go jako zastępca innej osoby i jeżeli do zastępstwa tej osoby był upoważniony. (12. XI. 1935 — C II 1404/35). (Db.).

Art. 16. Kto, choćby w drodze indosu, nabył weksel niewypełniony, nie korzysta z ochrony posiadacza wekslu, unormowanej art. 16 pr. weksl. (10. IV. 1935 — C II 2733/35). (Db.).

Art. 26 i 86. Założenie protestu przeciwko akceptantowi weksli, umiejscowionych z wymianieniem osoby domiciljanta, stanowi uchybienie istotne przepisów o proteście. (16. VI. 1935 — C II 510/35). (Db.).

Art. 46. Art. 1285 Kod. Napol., z mocy którego zwolnienie, uczynione na korzyść jednego z dłużników solidarnych, zwalnia wszystkich pozostałych, chyba by wierzyciel wyraźnie prawa swoje przeciwko ostatnim zachował, nie ma zastosowania, gdy chodzi o stosunek wzajemny dłużników do wierzyciela wekslowego, w tym bowiem przypadku należy stosować zasady prawa wekslowego, według którego dłużnik odpowiada samodzielnie wobec wierzyciela bez względu na zwolnienie lub prolongatę, przyznane jednemu z dłużników wekslowych, i jedynie zapłata lub wogóle zaspokojenie wierzyciela powoduje całkowite wygaśnięcie zobowiązania wszystkich dłużników. (18. X. 1935 — C I 353/35). (Św.).

Art. 75. W procesie z tytułu niesłusznego wzbogacenia się, opartym na art. 75 pr. weksl., przedawnione weksle stanowią jedynie początek dowodu zaciągnięcia pożyczki pieniężnej i przeto Sąd przy ustalaniu wysokości sumy, jaką pozwany pożyczył od powoda i na jaką się następnie wzbogacił skutkiem tej pożyczki, może oprzeć się na dowodzie ze świadków. (24. X. 1935 — CI 804/35). (Św.).

Art. 100. Żyrant wekslu własnego, który jest zarazem jego współwystawcą, nie może w razie wykupienia wekslu dochodzić regresu wobec współwystawcy z uwagi na to, że jako wystawca odpowiada sam tak jak akceptant wekslu trasowanego, zczem po zapadłości wekslu następuje zejście się długu z wierzytelnością— Skreślenie zaś przez żyranta swego podpisu jako współwystawcy pociągnęłoby za sobą wypełnienie wekslu niezgodnie z umową, czyli że uchyliłoby odpowiedzialność wekslową dalszego współwystawcy. (16. XII. 1935 — C III 1051/34). (Li.).

Art. 100 ust. 5. Ustalenie, że blanco-weksel wypełniono wbrew umowie rychlejszą datą płatności, skutkuje oddalenie pozwu nawet w tym przypadku, gdy w chwili wydania wyroku minęła już data umówiona, albowiem na wypadek rozbieżności pomiędzy umową a wypełnieniem przewiduje ustawa uchylenie odpowiedzialności wekslowej w ogólności. (16. XII. 1935 — C III 1051/34). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 30. XII. 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządów i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonarjuszów państwowych (Dz. Ust. poz. 1073).

§ 1. Przepisy ograniczające z 30. XII. 1924 r. są przepisami porządku publicznego, wydanymi w celu ochrony praw i interesów majątkowych związków komunalnych, jako instytucyj publiczno-prawnych, służących celom nietylko społecznym, lecz i państwowym, i przeto umowy, naruszające zawarty w nich zakaz prawny, są nieważne; wobec tego pobrane przez pracownika komunalnego sumy uposażeniowe przekraczające ustanowione w powyższych przepisach normy, ulegają zwrotowi. (26. VI. 1935 — CI 245/35). (Św.).

Konkordat zawarty pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z 10. II. 1925 (Dz. Ust. poz. 501).

Art. XXI, XXIV ust. 1 i 3. Państwo Polskie nie jest sukcesorem państw zaborczych, z powodu czego nie przeszły na nie osobiste

zobowiązania tychże państw z tytułu sekularyzacji dóbr kościelnych. Art. XXIV ust. 1 konkordatu nie stwarza nowych praw kościoła, lecz utrzymuje w mocy prawa, które służyły kościołowi na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej już poprzednio. Z tego powodu na samej sekularyzacji dóbr kościelnych nie może być oparte żądanie kościoła wobec Państwa Polskiego o dostarczanie mieszkań dla księży. Orędzie królewskie z 23. IX. 1834, przewidujące świadczenia państwa na rzecz kościoła z powodu zaboru dóbr kościelnych, pojęte jako ustawa państwowa, obowiązywało także na terytorjum Państwa Polskiego i tworzyłoby dla żądania o dostarczenie tychże mieszkań odrębny tytuł w rozumieniu art. XXIV ust. 1 Konkordatu. Jednak korzystania z tego tytułu zrzekł się Kościół aż do czasu zawarcia późniejszego układu w art. XXIV ust. 3 konkordatu, gdyż chodzi również o „sprawę dóbr zabranych”. Natomiast zrzeczenie to nie odnosi się do prawa patronatu — wobec wyraźnego przepisu art. XXI konkordatu — oraz do świadczeń mających swe źródło w szczególnych prawach rzeczowych lub prawach zwyczajowych — albowiem ani jednych ani drugich nie można podciągnąć pod „sprawę dóbr zabranych” i oba tytuły podpadają pod art. XXIV ust. 1 konkordatu, zwłaszcza że prawo zwyczajowe, uzasadnione nawet przed odrodzeniem Państwa Polskiego, utrzymało się na terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej w dalszym ciągu w mocy. (15. XI. 1935 — C III 656/34). (Li.).

Ustawa z 15. VII. 1925 r. o podatku przemysłowym. (Dz. Ust. 1932, poz. 110).

Art. 92. Nie może być uważany za należący do przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 92 ustawy o pod. przemysł., majątek ruchomy, co do którego zapadł wyrok sądowy, uznający go za własność innej osoby i nakazujący jego wydanie tejże; następstwo bowiem tego wyroku przedsiębiorstwo utraciło tytuł do posiadania pomienionego majątku ruchomego i posiadanie jego stało się bezprawne, takie zaś posiadanie, jako stan czysto faktyczny, niezgodny ze stanem prawnym, nic może mieć znaczenia z punktu widzenia art. 92 ustawy o pod. przemysł. (15. XI. 1935 — CI 782/35). (Św.).

Ustawa z 28 grudnia o wykonaniu reformy rolnej (Dz. Ust. 1926, poz. 1).

Art. 65. Umowa o nabyciu działek z parcelacji majątności ziemskiej wiąże strony, dopóki Okręgowy Urząd Ziemski nie odmówi jej zatwierdzenia. (13. VI. 1935 — C II 174/35). (Db.).

Ustawa z 2. VIII. 1926 o prawie właściwym dla stosunków prywatnych wewnętrznych (Dz. Ust. poz. 580).

Art. 3. Mężatka sądownie nierozłączona idzie co do miejsca zamieszkania za mężem, podlegać więc może w stosunkach osobistych tylko temu samemu ustawodawstwu dzielnicowemu co mąż. (9. XII. 1935 — C III 896/34). (Li.).

Art. 17 p. 2 zd. 2, art. 18 p. 1, 32. Słowa „w czasie żądania rozwodu” nie określają chwili wniesienia skargi, lecz cały przeciag procesu. Ponieważ więc w toku sporu małżonkowie przejść mogą pod panowanie innego prawa dzielnicowego, miarodajne jest to prawo, które reguluje stosunki osobiste małżonków w chwili wydania wyroku, a nie prawo, któremu poprzednio małżonkowie podlegali. Nie ma zastosowania przepis art. 32, gdyż chodzi o wykładnię, jak należy rozumieć słowa „w czasie żądania rozwodu”, a nie o niemożność ustalenia faktów, decydujących o prawie właściwym. (9. XII. 1935 — C III 896/34). (Li.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 27. V. 1927 o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń (Dz. Ust. 1933, poz. 23).

Art. 22. Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych ponosi odpowiedzialność tylko za takie budowle, które ukończone zostały i które znajdują się w użytkowaniu, i przeto nie może być żądane od Zakładu odszkodowanie, gdy spalił się będący w stanie niewykończonym dom, przeniesiony z innej miejscowości. (11. X. 1935 — CI 2989/34). (Św.).

Rozp. Prez. R. P. z 7. VI. 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. Ust. poz. 468).

Art. 111—125, 141, 148—157. Umowa o naukę rzemiosła nie wiąże ucznia, gdy pracodawca jego nie był uprawniony do przyjmowania uczniów na naukę rzemiosła. (11. VI. 1935 — C II 446/35). (Db.).

Rozp. Prez. Rzplitej z 19. XI. 1927 o likwidacji umów dzierżawnych dotyczących gruntów parcelacyjnych (Dz. Ust. poz. 904) (a). Ustawa z 28. XII. 1925 o wykonaniu reformy rolnej (Dz. Ust. poz. 1/1926) (b).

Art. 6 (a), art. 29 usf. 3 (b). Art. 6 nie upoważnia Skarbu Państwa do potrącania prywatno-prawnych pretensyj wzajemnych

z należnego dzierżawcy odszkodowania. Sprawy o pretensje takie podlegają według zwykłych zasad rozstrzygnięciu sądów powszechnych. Jeżeli więc Okręgowa Komisja Ziemska ustalając należne dzierżawcy wynagrodzenie ustaliła równocześnie sporne pretensje Skarbu Państwa i potrąciła je, wskutek czego w ostatecznym wyniku nie tylko nie ustaliła należnej dzierżawcy sumy, lecz orzekła, że Skarbowi Państwa należy się zapłata od dzierżawcy, to orzeczenie Komisji ma dzierżawca prawo uznać za niezgodne z zasadami rozp. z 19. XII. 1927 i na podstawie art. 6 tegoż rozporządzenia i art. 29 ust. 3 ust. o wyk. ref. rol. wystąpić na drogę sądową o zasądzenie odszkodowania. — Żądanie jednak uchylecia orzeczenia Komisji przez Sąd jest zbędne i niedopuszczalne, albowiem z chwilą, gdy zapadnie prawomocny wyrok sądu powszechnego zaspokajający pretensję dzierżawcy, orzeczenie Komisji Ziemskiej traci moc, a orzeczenie Sądu zastępuje orzeczenie Komisji. 18. XI. 1935 — C III 514/34). (Li).

Rozp. Prez. Rzplitej z 24. XI. 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 911).

Art. 47, 50 p. 4, 57, 59, 112 ust. 3. W związku z art. 47, 57, 59 stanowiącymi, że wstrzymanie świadczeń jest równoznaczne z ich utratą, wypływa z art. 50 p. 4 zasada, że świadczenia z powodu braku pracy nie mogą być żądane w postaci odszkodowania (art. 112 ust. 3), jeżeli sąd przyzna pracownikowi za dany czas pobory od pracodawcy. (9. XII. 1935 — C III 423/35). (Li).

Rozp. Prez. Rzplitej z 6. II. 1928 o prawie o ustroju sądów powszechnych (Dz. Ust. poz. 93 i Dz. Ust. 1932 poz. 863).

Art. 1. Jeżeli wymiar podatku stał się prawomocny, sąd powszechny nie może zasądzić odszkodowania za naruszenia obowiązków służbowych urzędników lub za czynności niedozwolone innych osób, polegające na spowodowaniu przeciwko podatnikowi niezasadzonego wymiaru. (25. XI. 1935 — C III 425/34). (Li).

Rozp. Prez. Rplitej z 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. Ust. poz. 323).

Art. 2. Komisjoner, który jako wynagrodzenie pobiera prowizję stosownie do ilości sprzedanych maszyn i nie jest związany pewnym ściśle określonym czasem pracy, nie pozostaje w stosunku służbowym do przedsiębiorstwa, którego maszyny sprzedaje. (27. III. 1935 — C II 709/35). (Db.).

Art. 31. Ocena, czy w danych warunkach użyte przez pracodawcę słowo jest obraźliwe i może przeto powodować skutki, prze-

widziane w art. 31 p. 3 rozporządzenia z 16. III. 1928, należy do sądu wyrokującego, który, rozważając tę rzecz, powinien liczyć się z poziomem kulturalnym i zazwyczaj praktykowanym zachowaniem się pracodawcy. (19. IX. 1935 — CI 458/35). (Św.).

Art. 32 p. „b”. Przepis ten należy rozumieć w tym sensie, iż pracodawcy przysługuje prawo niezwłocznego zwolnienia pracownika, gdy wskutek nieszczęśliwego wypadku lub choroby jest on niezdolny do wykonywania swoich obowiązków w ciągu więcej niż 3-ech miesięcy, chociażby stawił się w zakładzie pracy. (19. IX. 1935 — C I 498/35). (Św.),

Rozp. Prez. Rzplitej z 16. III. 1928 o umowie o pracę robotników (Dz. Ust. poz. 324).

Art. 32. Przepis tego artykułu o obowiązku pracodawcy opłacania procentów zwłoki w razie zawinionej niewypłaty pracownikowi wynagrodzenia za pracę nie może być tłumaczony rozciągle i stosowany do przypadku, gdy wypłata została dokonana, lecz w sposób ustawowo niedopuszczalny, wtedy bowiem ustawa przewiduje więcej uciążliwą dla pracodawcy sankcję, mianowicie obowiązek powtórnej zapłaty. (18. IX. 1935 — CI 919/35). (Św.),

Ustawa z 17. III. 1928 o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucji ubezpieczeń społecznych (Dz. Ust. poz. 338),

Art. 4. Konsekwencją zwolnienia pracownika instytucji ubezpieczeń społecznych wbrew przepisowi, zawartemu w ust. 3 art. 4 ustawy z 17. III. 1928, może być wyłącznie zapłata odszkodowania, przewidzianego przez ustawę, albowiem zasada, wyrażona w ustawach cywilnych, przewidujących możliwość w pewnych przypadkach żądania od strony wykonania umowy, nie ma zastosowania do stosunku, wynikającego z umowy o pracę.

Lekarz Ubezpieczalni, zwolniony bez swojej winy po dniu 18 lipca 1932, a przed wydaniem nowych przepisów służbowych co do lekarzy, względnie przed zawarciem nowej umowy, nie może być pozbawiony odszkodowania, które przewiduje ust. 3 art. 4 ustawy z 17. III. 1928 dla pracowników, zwalnianych w okresie do 18 lipca 1932. (20. IX. 1935 — CI 1092/35). (Św.),

Porozumienie polsko-niemieckie z 31. X. 1929 (Dz. Ust. 1931, poz. 704) (1). Rozp. z 12. II. 1932 o wykonaniu porozumienia polsko-niemieckiego z 31. X. 1929 (Dz. Ust. poz. 82) (2).

1) punkt II, 2) art- 3. Słowa „w związku” nie pokrywają się co do treści z określeniem „ex causa”, albowiem nie wskazują na roszczenia, których przesłanki jako źródło prawa podmiotowego są określone w Traktacie Wersalskim, lecz na roszczenia, które oparte

są na stanie faktycznym, zawierającym w swym składzie jakąkolwiek okoliczność z Traktatu Wersalskiego. O ileby stanąć na stanowisku, że słowa „w związku” nie obejmują wszelkich roszczeń, powstałych „ex occasione” Traktatu Wersalskiego, lecz ograniczają się do roszczeń, powstałych przez wykonanie Traktatu, to także wówczas jako powstałe w ten sposób podpadają pod punkt II roszczenia dzierżawców domen, które Skarb Państwa nabył na podstawie art. 256 Traktatu Wersalskiego, o wydanie inwentarza przysługującego im ma własności zatrzymanego przez Skarb Państwa na zasadzie rzekomych praw z umowy dzierżawnej przeszłych na niego również na podstawie Traktatu.

Zrzeczenie się Rzeszy niemieckiej praw swych obywateli na rzecz Państwa Polskiego zgodne jest z prawem. Rzesza niemiecka, tak samo jak każde inne państwo, może w drodze ustawy rozporządzić prywatną własnością swych obywateli pozostającą nietylko w granicach Rzeszy, lecz także w obcych państwach. Rozporządzenie takie nastąpić może na rzecz kogokolwiekbądź, a zatem również na rzecz obcego państwa. Ustawą wprowadzającą podobne rozporządzenie może być także umowa międzynarodowa spełniająca formalne warunki ustawy. Jeżeli Rzesza rozporządzenia takiego dokona, to wywłaszczenie następuje przez nią, a nie przez państwo obce, w którym własność obywatela się znajduje. Rozporządzenie, o ile ma być urzeczywistnione na terytorjum państwa obcego, wymaga jego uznania w drodze ustawy, iż w stosunkach odnośnych decydować ma nie prawo krajowe, lecz prawo Rzeszy niemieckiej. Taką ustawą może być również umowa międzynarodowa, jeżeli — jak porozumienie polsko-niemieckie — spełnia wszelkie formalne warunki ustawy. (6. XII. 1935 — C III 799/34). (Li.).

Kodeks postępowania cywilnego z 29. XI. 1930 i z 27. X. 1932
(Dz. Ust. 1930 poz. 651 i 1932 poz. 802).

Art. 2. Roszczenia przeciwko Skarbowi Państwa, oparte na cesji zaopatrzenia emerytalnego, dokonanej przez emerytowanego funkcjonariusza państwowego, nie należą na drogę procesu cywilnego. (1. V. 1935 — C II 26/35). (Db).

Art. 3, 213, 226. Niema warunków pozwu z art. 3, jeżeli przeciwko powodowi toczy się odrębny spór o zapłatę, a powód domaga się ustalenia, że służy mu pretensje wzajemne i przez ich potrącenie wygasły roszczenia przeciwnika dochodzone w odrębnym sporze. (9. XII. 1935 — C III 614/35). (Li.).

Art. 10 p. 3 lit. a. Rzeczowa właściwość sądu dla rozpoznania roszczeń matki nieślubnej, skierowanych przeciwko ojcu o zwrot

wydatków, poniesionych przez nią w zastępstwie ojca na utrzymanie dziecka, zależy od wartości przedmiotu sporu. (7. V. 1935 — C II 101/35). (Db.).

Art. 13 § 2 p. 5. Przepis ten jako wyjątkowy podlega wykładni ścieśniającej, nie może być zatem stosowany do osób prawnych, nie będących spółkami handlowymi, chociażby były uważane za „handlujących” i podlegały przepisom prawa handlowego. Ani niemiecki, ani polski kodeks handlowy, ani wreszcie ustawa o spółdzielniach nie nazywa spółdzielni spółkami handlowymi. Dlatego do spółdzielni nie stosuje się przepisu art. 13 § 2 p. 5 i spory członków spółdzielni ze spółdzielniami < o zwrot udziału i wypłatę dywidendy należą do właściwości sądów według ogólnych zasad wyrażonych w art. 10 i 13 § 1 kpc. (16. XII. 1935 — C III 794/34). (Li.).

Art. 13 § 2 l. 2, 425 § 2. Pod określeniem „obywatelowi” rozumieć należy osoby tak fizyczne jak i prawne. (9. XII. 1935 — C III 669/35). (Li.).

Art- 49 i 50. Kpc. nie zna instytucji delegacji sądu ze względów celowości; wyznaczenie sądu innego w miejsce sądu właściwego jest możliwe jedynie w przypadkach, unormowanych art. 49 i 50. (16. VIII. 1935 — C II 751/35). (Db.).

Art. 102. Pod oceną sądu w tym artykule pojmować należy udzielone sądowi wyrokującemu w art. 343 kpc. w sprawach o szkody i straty lub dochody uprawnienie zasądzenia odpowiedniej sumy według swego wyrozumienia, opartego na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, jeśli ściśle wykazanie wysokości żądania okaże się niemożliwe lub nader utrudnione, nie zaś zwykłą w innych sprawach ocenę przez sąd przedstawionych dowodów. (24. IX. 1935 — CI 528/35). (Św.).

Art. 112. Strona, której odmówiono prawa ubogich, może wystąpić z nowym wnioskiem o przyznanie prawa ubogich, który będzie podstawą do wszczęcia nowego postępowania (por. uchwałę Całej Izby Cyw. Sądu Najw. Zb. O. 434/34); wniosek ten może sąd oddalić, powołując się na motywy swego poprzedniego postanowienia, o ile okoliczności sprawy od tego czasu się nie zmieniły. (31. X. 1935 — C I 1775/35). (Św.).

Art. 114. Zaniechanie zawiadomienia strony, starającej się o prawo ubogich, o terminie zarządzonego dochodzenia co do jej stosunków majątkowych, nie stanowi wady postępowania. (24. IV. 1935 — C II 23/35). (Db.).

Art. 125. Na postanowienie Sądu Okręgowego jako sądu drugiej instancji cofające stronie prawo ubogich, nie służy zażalenie do Sądu Apelacyjnego, lecz Skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. (27. VI. 1935 — C II 990/35). (Db.).

Art. 142, 424 § 2. Przepis art. 424 § 2 nie odnosi się do postanowień, aczkolwiek wydanych w toku postępowania cywilnego, lecz mających charakter bądź to postanowień zbliżonych do wyroków karnych wymierzających karę za określone czyny jak za lekko-myślne zarzucanie fałszu, za nieuzasadnioną odmowę zeznań, przysięgi itd. (art. 278, 302 § 1 kpc), bądź to postanowień zarządzających środki przymusowe (art. 301 § 1, 302 § 2), bądź wreszcie postanowień, wymierzających kary porządkowe (art. 60, 61 pr. o ustr. s. p., 142 kpc). Według treści bowiem art. 424, 425, 426, 437, 439, 440 kpc. służy skarga kasacyjna tylko na takie postanowienia II instancji, które kończą postępowanie cywilne, zamykając drogę do wyroku, albo przynajmniej kończą pewien odrębny odcinek postępowania cywilnego w ścisłym tego słowa znaczeniu jak np. postępowanie o prawo ubogich, o dopuszczalność drogi procesu cywilnego itd. (art. 237 kpc). (13. I. 1936 — C III Z 212/35). (*Li.*)

Art. 185. Skutki niedbalstwa adwokata, który wbrew powszechnie przyjętej praktyce wysłał pismo procesowe przesyłką pocztową zwykłą, a nie poleconą, winna ponosić strona i w razie, gdy z powodu zaginięcia powyższego pisma nastąpiło uchybienie terminu ustawowego, nie może domagać się przywrócenia terminu. (19. VI. 1935 - C I 2951/34). (*Św.*)

Art. 186 § 1. Strona jest uprawniona do żądania przywrócenia uchybionego terminu, jeżeli uchybienie spowodowane zostało bez winy strony przez postępowanie sądu, sprzeczne z przepisami kpc. (28. VI. 1935 — C II 507/35). (*Db.*)

Art. 211. Przytoczenie nowych okoliczności faktycznych, a tem samem zmiana powództwa zachodzi wówczas, gdy powód prawo własności, z którego wywodzi swe roszczenie, opiera na nowej przyczynie nabycia. (18. XI. 1936 — C III 817/34). (*Li.*)

Art. 225. Odbiorca towaru, przeciwko któremu jego dostawca zaskarżył saldo z rachunku bieżącego, obejmującego obok kredytów towarowych także kredyty gotówkowe, nie może co do kwot, wynikających z kredytów gotówkowych, przeciwstawić zarzutu, że kwoty te nie są objęte pozwem, mimo że dostawca nazwał swój pozew skargą z kredytu towarowego. (15. V. 1935 — C II 189/35). (*Db.*)

Art. 323. Jakkolwiek przesłuchanie stron zależy od uznania Sądu w tem znaczeniu, że Sąd ocenić może sporny fakt za dostatecznie wyjaśniony i zaniechać przesłuchanie stron, to jednak z uzasadnienia wyroku powinno wynikać, że Sąd zdawał sobie sprawę z możliwości przesłuchania stron w razie gdyby po wyczerpaniu in-

nych środków dowodowych sporne fakty uznał za niewyjaśnione lub nieuzasadnione i że skorzystanie z tej możliwości rozważył. (9. XII. 1935 — C III 1077/34). (Li.).

Art. 350. Sąd jest obowiązany na wniosek strony, zgłoszony we właściwym czasie, sporządzić uzasadnienie wyroku, chociażby stronie nie służył co do orzeczenia o istocie sprawy środek odwoławczy. (11. X. 1935 — C II 478/35). (Db.).

Art. 351. Przepisowi temu staje się zadość, jeżeli z powodów rozstrzygnięcia wynika z dostateczną wyrazistością, na jakiej drodze doszedł sąd orzekający do swego orzeczenia, a zatem jeżeli powody rozstrzygnięcia dają możliwość stronom sporu należytego zaskarżenia wyroku, zaś sądowi wyższej instancji prawidłowej kontroli nad tem, czy prawo zostało bez błędu zastosowane. Warunek ten spełniony jest także w wyroku, który odnosi się do należytych motywów wyroku poprzedniej instancji, gdyż daje tem do zrozumienia, że orzeczenie jego opiera się na tych samych przyczynach, oraz który zamiast przytaczać cyfry paragrafów powołuje ich treść, nie pozostawiając jednak żadnych wątpliwości co do tego, o który przepis prawa chodzi. (13. XII. 1935 — C III 680/34). (Li.).

Art. 351, 417. Sąd Apelacyjny nie ma obowiązku rozprawiać się z motywami wyroku I instancji z uwagi na to, że ocenia stosunek sporny samodzielnie tak pod względem faktycznym jak i prawnym, a nie tylko w granicach motywów zaskarżonego wyroku. Poza tem brak jest wszelkiego przepisu, który bez względu na prawo i obowiązki do samodzielnego rozpoznania sporu nakazywałby Sądowi Apelacyjnemu rozważanie motywów wyroku zaskarżonego apelacją. (6. XII. 1935 — C III 1141/34). (Li.).

Art. 378. Postanowienie, wydane po zamknięciu rozprawy w późniejszym dniu, niż w dniu rozprawy, nie przestaje być postanowieniem, wydanem na podstawie rozprawy. W sprawach, w których występuje Prokuratorja Generalna, Sąd winien z urzędu doręczyć obu stronom także postanowienia bez względu na to, czy zażądały w terminie z art. 350 kpc. sporządzenia uzasadnienia na piśmie. (22. VIII. 1935 — C II 668/35). (Db.).

Art. 381. Przepisy kpc. o prawomocności wyroków dotyczą wyłącznie wyroków, wydanych przez sądy państwowe na zasadzie norm procesowych w zakresie właściwości tychże sądów, określonej przez prawo. Przepisy te nie odnoszą się natomiast do wyroków sądów duchownych, wydanych z przekroczeniem przyznanej im przez państwo jurysdykcji. (29. VIII. 1935 — C II 629/35). (Db.).

Art. 404. 1. Sąd apelacyjny może pominąć zarzut potrącenia, nie zgłoszony przez pozwanego w postępowaniu w pierwszej instancji. (25. IV. 1935 — C II 51/35). (Db.).

2. Zarzut niedopuszczalności kapitalizacji odsetek, zgłoszony dopiero w odwołaniu, jest spóźniony. (13. IX. 1935 — C II 3002/34). (Db.).

Art. 408 § 2. Pominięcie przez sąd przy rozpoznaniu sprawy jednego z żądań strony nie jest równoznaczne z zupełnym nierozpoznaniem przez sąd istoty sprawy, o którym mówi art. 408 § 2, i które powoduje uchylenie wyroku przez sąd II-ej instancji z urzędu. (15. XI. 1935 — C I 823/35). (Św.).

Art. 425. 1. Dla dopuszczalności skargi kasacyjnej miarodajna jest wyłącznie wartość przedmiotu zaskarżenia, nie zaś wyższa wartość przedmiotu sporu, o którym orzekał sąd drugiej instancji. (18. IX. 1935 — C II 959/35). (Db.).

2. Co do roszczeń dochodzonych pozwem głównym i pozwem wzajemnym, skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przenosi w żadnej z tych dwóch spraw pięciuset złotych, chociażby łączna wartość przedmiotów zaskarżenia w obu sprawach kwotę tę przekraczała. (16. V. 1935 — C II 183/35). (Db.).

3. Matka dziecka nieślubnego, które już zmarło, domagająca się w pozwie, wniesionym przeciwko ojcu nieślubnemu, zwrotu kosztów połogu i innych z połogiem związanych wydatków w kwocie, nie przenoszącej pięciuset złotych, nie ma skargi kasacyjnej na orzeczenie sądu drugiej instancji, gdyż przedmiotem pozwu nie jest ustalenie ojcostwa nieślubnego. (25. IV. 1935 — C II 61/35). (Db.).

Art. 426. 1. Podstawa kasacyjna nie musi być w skardze kasacyjnej wymieniona cyfrowo. (10. IX. 1935 — C II 1157/35). (Db.).

2. Tytułu prawnego nabycia własności, opartego na darowiźnie, nie można w postępowaniu kasacyjnym zmienić na tytuł prawny spadkobrania. (28. VI. 1935 — C II 574/35). (Db.).

Art. 455. W sprawach o wznowienie postępowania skarga kasacyjna nie jest dopuszczalna, jeżeli wartość, przedmiotu sporu w sprawie głównej nie przenosiła pięciuset złotych. (18. VI. 1935 — C II 497/35, 24. I. 1936 — C II 2164/35 i 31. I. 1936 — C II 2254/35). (Db.).

Art. 458. Osoba, której wierzyciel wekslowy wręczył na podstawie indosu in blanco weksel celem jego zrealizowania, jest uprawniona do wytoczenia sporu przeciwko dłużnikom wekslowym o zapłatę sumy wekslowej. (19. IX. 1935 — C II 3002/34). (Db.).

Art. 465. W razie zapłacenia przez dłużnika w toku postępowania nakazowego części sumy wekslowej nakaz zapłaty co do uiszczonej części należy uchylić. (13. IX. 1935 — C II 3002/34). (Db.).

Art. 467. W postępowaniu nakazowym pozew może być cofnięty bez zgody pozwanego i po wydaniu nakazu, jeżeli z cofnięciem pozwu połączone jest zrzeczenie się roszczenia. (16. VIII. 1935 — C II 675/35). (Db.).

Art. 491. Wygaśnięcie mocy obowiązującej zapisu na sąd polubowny wskutek upływu czasu, w ciągu którego orzeczenie sądu polubownego miało być wydane, nie wymaga stwierdzenia osobnym postanowieniem sądowym, lecz może być ustalone i w toku sporu sądowego o przedmiot, co do którego zapis na sąd polubowny był zawarty. (15. V. 1935 — C II 181/35). (Db.).

Art. 502. Ze względu na rygorystyczne przepisy, dotyczące dopuszczalności rozstrzygnięcia przez sąd polubowny spraw, w zasadzie poddanych pod rozpoznanie sądów państwowych, nieważne są wszelkie umowy, których mocą strony dążą do zabezpieczenia wykonania ewentualnego rozstrzygnięcia sądu polubownego, nieodpowiadającego warunkom, przewidzianym w ustawie, albowiem dopuszczenie takich umów stwarzałoby możliwość obejścia przepisów, niezbędnych dla uzyskania przez wyrok sądu polubownego mocy obowiązującej tudzież dla przewidzianej przez prawo kontroli sądów państwowych, czy wyrok lub ugoda treścią swą nie ubliża porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom. (20. IX. 1935 — C I 824/35). (Św.).

Art. 503. Żądanie sędziów polubownych, aby jedna ze stron złożyła przed nimi zamiast przed sądem państwowym przysięgę, stanowi podstawę do uchylenia orzeczenia sądu polubownego. (30. IV. 1935 — C II 53/35). (Db.).

Art. 637 § 3 ma na względzie przypozwanie, a nie zapozwanie dłużnika egzekwowanego, aczkolwiek stanowi, że wierzyciel „winnien” jego przypoznać i wobec tego brak przypozwania nie może być podstawą do odrzucenia pozwu. (20. IX. 1935 — CI 2634/34). (Św.).

Art. 847. Od prenotacji prawa zastawu na majątku nieruchomości, dozwolonej w celu zabezpieczenia w postępowaniu, unormowanym księgą II prawa o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, stronom nie służy do Sądu Najwyższego żaden środek odwoławczy. (10. V. 1935 — C II 145/35). (Db.).

Ustawa z 28. III. 1933 o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Dz. Ust. poz. 253).

Art. 39 ust. 3. W sprawach przekazanych Sądowi Okręgowemu sąd ten orzeka ostatecznie nie tylko co do samego przedmiotu sprawy, lecz i co do pytań ubocznych, wyłaniających się w toku poste-

powania, np. co do udzielenia prawa ubogich. (5. VI. 1935 — C II 430/35, 24. VIII. 1935 — C II 580/35, 11. X. 1935 — C II 1282/35, 22. XI. 1935 — C II 1571/35 i 1572/35). (Db.).

Rozporządzenie Prez. Rzplitej z 27. X. 1932. Przepisy wprowadzające prawo o sadowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. Ust. poz. 804).

Art. LXVII. Do postępowania sądowego z podania o przyznanie prawa ubogich, złożonego w sprawie o wydanie wyroku adjudykacyjnego na sprzedaną na licytacji nieruchomość, mają zastosowanie przepisy ust. post. cyw., gdy egzekucja została wszczęta przed wejściem w życie prawa o sąd. postęp., egzek. (16. X. 1935 — C I 1162/35). (Św.).

Ustawa z 29. III. 1933 o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych (Dz. Ust. poz. 213).

Art. 12 ust. 3. Do zastosowania ulg, przewidzianych tą ustawą jest konieczne, aby wierzytelność powstała przed dniem 1 lipca 1932 r. tudzież aby ona w dniu wejścia ustawy t. j. dnia 10 kwietnia 1933 r. istniała jako hipotecznie zabezpieczona, chociażby zabezpieczenie to nastąpiło dopiero po dniu 1 lipca 1932 r. (2. IV. 1935 — C II 2927/35 i z 9. V. 1935 — C II 75/35). (Db.).

Rozp. Prez. Rzplitej z 27. X. 1933 o prawie o notariacie (Dz. Ust. poz. 609).

Art. 82. Celem uzyskania prenotacji przeniesienia współwłasności w prawie naftowym, należy sądowi hipotecznemu przedstawić dokument, sporządzony w formie aktu notarialnego. (5. VII. 1935 — C II 609/35). (Db.).

Rozp. Prez. Rzplitej z 12. VI. 1934 o przerachowaniu zobowiązań w walutach zagranicznych (Dz. Ust. poz. 504).

Art. 6 p. 2. Przy podziale ceny kupna, uzyskanej za licytacyjnie sprzedaną nieruchomość, wierzytelności hipoteczne, obciążające tę nieruchomość a opiewające na walutę dolarową, należy przeliczyć według kursu dolara z dnia poprzedzającego licytację. (1. V. 1935 — C II 132/35). (Db.).

Art. 6 p. 2 i art. 9 p. 1. Układ o przerachowaniu, zawarty przed wejściem w życie pomienionego rozporządzenia, jest wobec niższych wierzycieli hipotecznych tylko wówczas skuteczny, gdy wpis hipoteczny o tym układzie został już przed powyższym terminem ujawniony w księdze hipotecznej w walucie zagranicznej, choćby tylko przez prenotację. (19. VI. 1935 — C II 490/35). (Db.).

Rozp. Prez. Rzplitej z 24. X. 1934 o kosztach sądowych (Dz. Ust. poz. 837).

Art. 4 L. 2. Zakładowi Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych nie przysługuje zwolnienie od opłat sądowych w sporach, nie pozostających w związku ze sprawami, unormowanymi rozporządzeniem o ubezpieczeniu pracowników umysłowych. (24. IV. 1935 — C II 2424/35). (Db.).

Art. 26. W sprawach o uznanie ojcostwa nieślubnego i płacenie alimentów sąd grodzki jest obowiązany przy wydaniu orzeczenia kończącego postępowanie w pierwszej instancji oznaczyć sumę wpisu od roszczenia o uznanie ojcostwa nieślubnego, jeżeli sprawa podpada pod przepisy ustawy z r. 1932, albo rozporządzeń z r. 1932 lub 1934 o kosztach sądowych. Sumy wpisu od roszczenia alimentarnego sąd grodzki w orzeczeniu tem nie oznacza. (0. w składzie siedmiu sędziów z 21. IX. 1935 -- C II 2920/34). (Db.).

Art. 118 i 121. Nie istnieje obowiązek składania kaucji kasacyjnej w sprawach, które w myśl art. XXXVI kpc. toczą się według przepisów procedury cywilnej z r. 1895. (19. VIII. 1935 — C II 1137/35). (Db.).

II. USTAWODAWSTWO DZIELNICOWE

1. B. ZABÓR ROSYJSKI

Kodeks cywilny Królestwa Polskiego.

Art. 205. Z treści art. 205 kod. cyw. polsk. w związku z art. 15 prawa o przywil. i hip. z 1825 r. wynika, iż tytuł do hipoteki prawnej przysługuje żonie dla zabezpieczenia tylko takich wierzytelności i roszczeń, które są związane z jej mieniem, a które powstały bądź przez zatrzymanie jej należności, bądź przez zabranie, nieprawne użycie dla siebie, roztrwonienie lub inny czyn męża względem majątku żony, za który tenże byłby odpowiedzialny, przyczem uprawnienie żony, ze wzmiankowanych przepisów prawa wypływające, ma charakter specjalnego i wyjątkowego przewileju i nie może ulegać wykładni rozszerzającej, nie może przeto żona mieć tytułu do hipoteki prawnej dla zabezpieczenia pretensji, której podstawą byłoby korzystanie z mienia przez męża jako zarządcy i użytkownika (art. 192 k. c. p.). (8. X. 1935 — C I 465/35).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 731. Aczkolwiek krewny, dochodząc spadku przeciwko osobie trzeciej, winien udowodnić tylko swoje pokrewieństwo i nie

jest obowiązany do złożenia dowodu, iż niema bliższego krewnego, jednak, skoro osoba trzecia wykaże istnienie tego bliższego krewnego, dalszy krewny, który wytoczył powództwo windykacyjne, mógłby się utrzymać ze swoim żądaniem o tyle tylko, o ileby udowodnił, iż bliższy krewny zrzekł się spadku albo zmarł, gdyż inaczej ostatni wyłącza dalszego krewnego od spadkobrania, fakt zaś, że bliższy krewny, mając prawo, nie zgłasza się do spadku, nie zmienia sytuacji, ponieważ fakt ten nie może być poczytywany za zrzeczenie się spadku (art. 784 K. C.). (4. X. 1935 — CI 161/35).

Art. 1167. Umowa, zawarta przez dłużnika za pośrednictwem osoby trzeciej, działającej jako istotny kontrahent, a w rzeczywistości będącej ukrytym pełnomocnikiem dłużnika, który w ten sposób dąży do ukrycia swego mienia przed poszukiwaniami ze strony wierzycieli, jest nieważna; nieważność ta umowy względem poszkodowanego wierzyciela nie jest przeszkodą, aby fikcyjny dłużnik pozostawał nadal w stosunku do drugiego kontrahenta umowy, jeżeli jednak bezskuteczność umowy względem wierzyciela pozbawi pewnych uprawnień kontrahenta, który działał w dobrej wierze, będzie on miał akcję o odszkodowanie zarówno przeciwko swemu pozornemu kontrahentowi, jak i przeciwko jego mocodawcy. (25. X. 1925 — C I 224/35).

Art. 1275. Stosownie do art. 1275 oświadczenie wierzyciela, że chce zwolnić dłużnika, przekaz czyniącego, musi być wyraźne, nie można więc o niem wnioskować na zasadzie domniemań; wprawdzie art. 1275 k. c. przewiduje możliwość odnowienia, gdy wola spełnienia go wypływa z samej czynności, przepis ten jednak dotyczy innych form nowacji i nie ma zastosowania do przekazu zupełnego, który może nastąpić nie inaczej, jak z zachowaniem wymagań art. 1275 k. c. (5. IX. 1935 — C I 1778/34).

Art. 1382. Art. 1382 nie zawiera przepisu co do formy, w jakiej winno nastąpić naprawienie szkody, i sąd wyrokujący nie ma obowiązku ściśle trzymać się w tym przedmiocie żądania poszkodowanego; chociaż więc powód wystąpił o zasądzenie kapitału, Sąd jest władny zasądzić nie kapitał, lecz rentę, ale winien przytoczyć okoliczności, które z uwagi na położenie stron usprawiedliwiałyby wzbór renty. (16. X. 1935 — CI 501/35).

Art. 1657. Brak oznaczenia w umowie sprzedaży rzeczy ruchomej czasu, w którym nabywca winien tę rzecz odebrać, nie pozbawia sprzedawcy możliwości rozwiązania umowy na podstawie art. 1657 spowodu niezgłoszenia się nabywcy po odbiór rzeczy, z istoty bowiem wzajemnych obowiązków stron kontraktujących wynika, że

zastrzeżony w umowie termin dostarczenia przedmiotu sprzedaży w zasadzie równocześnie obowiązuje wydawcę do odbioru tego przedmiotu. (4. X. 1935 — C I 226/35).

Ustawa hipoteczna 1818 r.

Art. 41. Przyjęcie pretensji do masy upadłości z przywilejem z art. 41 ust. hip. nie tamuje wierzycielom hipotecznym wszczęcia sporu w postępowaniu egzekucyjnym względni© w trybie powództwa. (24. V. 1935 — CI 2490/34).

Prawo Cywilne Ziem Wschodnich. (T. X cz. 1 Zw. Praw).

Art. 75. Przewidziany w art. 75 związany ściśle z państwowością rosyjską przywilej Kościoła prawosławnego rozstrzygnięcia w sprawach rozwodowych w razie przynależności do tego Kościoła jednego ze współmałżonków upadł po odrodzeniu państwowości polskiej i obecnie do rozwodów małżonków, będących religii chrześcijańskiej, lecz wyznań odmiennych, ma we wszystkich przypadkach zastosowanie art. 74¹ T. X cz. 1 Zw. Pr. (11. IX. 1935 — C I 839/35).

Art. 121. Istnienie małżeństwa należy dowodzić, zgodnie z art. 121, trybem, wskazanym w art. 34—36, które dopuszczają jako dowód posiłkowy dochodzenie, lecz musi być ono przeprowadzone przez władze duchowne z tern, że władze na podstawie dochodzenia wydają świadectwo metrykalne; akt zaś znania nie może być dowodem zawarcia małżeństwa i mógłby jedynie służyć za podstawę dla władz duchownych do wystawienia metryki. (6. VI. 1935 — CI 2824/34).

Art. 976. Przewidziane w art. 976 prawo darczyńcy żądania zwrotu daru w razie niewykonania przez obdarowanego postawionego warunku służy też i jego spadkobiercom. (13. VI. 1935 — CI 2407/34).

Art. 1671. Zastaw ruchomości w ścisłym znaczeniu stanowi umowę realną, na której podstawie rzecz zastawiona nie może pozostawać w posiadaniu dłużnika, lecz powinna być wydana wierzycielowi, który dopiero z chwilą otrzymania zastawionej rzeczy korzysta z rzeczowego prawa zastawu; samo zaś oznaczenie w umowie źródła pokrycia długu i nawet przyjęte na siebie przez dłużnika zobowiązanie przekazania tego źródła do rozporządzenia wierzyciela nie tworzy jeszcze zastawu danej rzeczy, dopóki dłużnik zachowuje prawo faktycznego nią rozporządzenia. (19. VI. 1935 — C I 2845/34).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 409. Dowód ze świadków na stwierdzenie salda rachunku bieżącego jest w zasadzie niedopuszczalny. (25. IX. 1935 — CI 898/35).

Ustawa postępowania handlowego. (T. XI cz. 2 Zw. Pr.).

Art. 407. Przepis ten nie wymaga dla uznania dłużnika za upadłego, aby stwierdzenie niewystarczalności jego majątku na zaspokojenie długów nastąpiło koniecznie w wyniku oszacowania majątku w postępowaniu egzekucyjnym, i dopuszcza stwierdzenie niewypłacalności dłużnika i w inny sposób. (21. VIII. 1935 — CI 967/35).

W. Świącicki,

Sędzia Sądu Najwyższego.

*2. B. ZABÓR AUSTRIACKI**Kodeks cywilny z 1. VI. 1811 Zb. ust. sąd. Nr. 946*

§ 166 *ust. 2 i 1042.* Matka nieślubna nie ma przeciwko ojcu nieślubnemu, nie posiadającemu majątku, roszczenia o zwrot kosztów utrzymania dziecka za czas, gdy ojciec, odbywający obowiązkową służbę wojskową w charakterze szeregowca, nie mógł oddawać się pracy zarobkowej. (O. z 5. VII. 1935 — C II 593/35).

§ 451. Powoływanie się na sam tylko wpis hipoteczny, bez uwzględnienia istotnego stanu posiadania nieruchomości, może nie wystarczyć do uzasadnienia działania w dobrej wierze po stronie osoby, nabywające hipotekę umowną. (O. z 2. VIII. 1935 — C II 658/35).

§ 520. Roszczenie właściciela nieruchomości, znajdującej się w posiadaniu użytkowcy, o oddanie nieruchomości w zarząd sądowy celem jej zabezpieczenia należy na drogę postępowania spornego. (O. z 5. VII 1935 — C II 596/35).

§ 618. Dziedzic mimo obciążenia go substytucją powierniczą jest odpowiedzialny za wypłatę legatu. (O. z 3. IX. 1935 — C II 750/35).

§ 841. Osoba, dochodząca zniesienia współwłasności tylko co do części gruntów, objętych niegdyś razem z innymi gruntami wspólnym wykazem hipotecznym, zniszczonym podczas wojny, musi udowodnić, że część ta gruntów została za porozumieniem się wszystkich współwłaścicieli wyłączona ze wspólności. (O. z 17. IX. 1935 — C II 3016/34).

§§ 850 i 851. Sprawa ustalenia granicy o 18 i 27 cm szerokości pasu gruntu należy do postępowania niespornego. (O. z 13. XI. 1935 — C II 581/35).

§ 871. Umowa sprzedaży nieruchomości, zawarta pod wpływem błędu, wywołanego u sprzedawcy przez kupującego co do osoby nabywcy, jest nieważna. (O. z 27. VI. 1935 — C II 163/35).

§ 879. Nabycie towaru za granicą celem sprowadzenia go do kraju nie staje się przez to nieważne, że nabywca zleca sprzedającemu oddanie towaru do przemytu. (O. z 26. VI. 1935 — C II 576/35).

§ 1198. Spólnik, który w porozumieniu się z innymi spółnikami wystąpił ze spółki zarobkowej, nie może żądać ani rozwiązania spółki ani złożenia rachunków. (O. z 4. VII. 1935 — C II 636/35).

§ 1378. Przeliczenie długu pierwotnego ze złotowego na dolarowy lub odwrotnie stanowi umowę przenowienia a tern samem pociąga za sobą zgaśnięcie zobowiązań z weksli podpisanych przez osobę trzecią w celu zabezpieczenia pierwotnego zobowiązania głównego. (O. z 14. V. 1935 — C II 242/35).

§§ 1431, 1432. Kto dochodzi roszczenia z tytułu niesłusznego wzbogacenia się osoby drugiej jego pracą, winien wykazać, że świadczenie jego polegało na błędzie czy to faktycznym, czy prawnym. (O. z 5. VII. 1935 — C II 600/35).

Patent cesarski z 9. VIII. 1855 Dzpp. Nr. 208 o postępowaniu niespornem

§ 16. Zgodne uchwały dwóch instancyj, wydane w postępowaniu niespornem, ulegają wprawdzie zaskarżeniu do Sądu Najwyższego, jednak podstawy zaskarżenia są w stosunku do podstaw zaskarżenia uchwał sądu pierwszej instancji ograniczone do przypadków nieważności postępowania oraz oczywistej sprzeczności uchwały z ustawą lub z aktami. (O. z 10. XII. 1934 — C II 1962/34).

Kodeks handlowy z 17. XII. 1862 Dzpp. Nr. 1 z r. 1863

Art. 21 i 42. Oddział spółki, którego przedstawiciel ma prokurę, jest uprawniony do sądowego dochodzenia roszczeń spółki, chociażby nie pochodzących z interesów, zawartych przez oddział. (O. z 21. VI. 1935 — C II 503/35).

Art. 47 i 49. Zastrzeżenie wobec agenta podróżującego, że zamówione filmy będą tylko wówczas przyjęte, jeżeli po próbnym ich wyświetleniu zamawiający uzna je za pierwszorzędne i treść ich za odpowiednią, wiąże firmę handlową, chociażby nie była ona wyrażona w karcie zamówienia. (O. z 19. VI. 1935 — C II 466/35).

Art. 122. Kwota, na którą w postępowaniu upadłościowym do majątku spółki jawnej przerachowana została wierzytelność wyrażona w walucie zagranicznej, obowiązuje także w postępowaniu upadłościowym, ogłoszonym następnie do majątku jednego ze współników. (O. z 30. IV. 1935 — C II 235/35).

Art. 146 łącznie z art. 23 polskiego kodeksu handlowego

Podczas gdy austriacki kodeks handlowy traktuje obowiązek publikacji wpisów do rejestru handlowego jako sprawę natury porządkowej, to art. 23 polskiego kodeksu handlowego sankcjonuje zasadę, że skutki wpisu do rejestru powstają dopiero od dnia ogłoszenia odnośnego wpisu w Monitorze. (O. z 25. V. 1935 — C II 2510/34).

Art. 357. Kupno beczki wina, która według umowy stron miała być wysłana najbliższą przesyłką całowagonową nadawaną przez firmę sprzedającą z Wiednia do Katowic, nie jest kupnem na ściśle oznaczony termin. (O. z 21. VI. 1935 — C II 477/35).

Procedura cywilna z 1. VIII 1895 Dzpp. Nr. 113

§ 5. Wskutek osiągnięcia fizycznej pełnoletności przez małoletniego powoda w czasie trwania procesu nie gaśnie pełnomocnictwo procesowe, udzielone adwokatowi przez ojca i prawnego zastępcę małoletniego powoda do prowadzenia sporu w imieniu powoda. (O. z 13. IX. 1935 — C II 360/35).

§ 503 *L. 4.* Podstawę wyводу przyczyny rewizyjnej z § 503 *L. 4* stanowić może tylko stan faktyczny, ustalony w wyroku sądu drugiej instancji, nie zaś stan faktyczny, skonstruowany przez wnoszącego rewizję, choćby z powołaniem się na wyniki postępowania dowodowego. (O. z 26. VI. 1935 — C II 577/35 i z 5. VII. 1935 — C II 599/35).

Ordynacja egzekucyjna z 27. V. 1896 Dzpp. Nr. 79.

§ 111. 1. Cesja czynszu najmu, niemniej egzekucyjne zajęcie tego czynszu, dokonane przed dozwoleńiem przymusowego zarządu nieruchomości, nie tracą przez wprowadzenie zarządu przymusowego swej mocy obowiązującej. (O. z 1. V. 1935 — C II 20/35).

2. Lokator, zamieszkały w domu, znajdującym się pod zarządem przymusowym, nie może swych wzajemnych roszczeń osobistych do właściciela domu kompensować z czynszem bieżącym. (O. z 29. VIII. 1935 — C II 736/35).

§ 234. O ile chodzi o wysokość przyznać się mających wierzytelności odsetek lub o przerachowanie wierzytelności dolarowej na

złotową, które nie są objęte tytułem egzekucyjnym, wierzycielowi służy zawsze rekurs od uchwały o podziale licytacyjnej ceny nabywania. (O. z 4. VII. 1935 — C II 587/35).

*Ustawa galicyjska z 5. X. 1906 Dz. ust. kraj. Nr. 148
o lekarzach okręgowych.*

Stanowisko lekarza okręgowego mogło być w b. Galicji nadane tylko przez Wydział krajowy, a nie przez władze powiatowe. (O. z 4. VII. 1935 — C II 598/35).

*Dr. Włodzimierz Dbałowski,
Sędzia Sądu Najwyższego (Warszawa).*

3. B. ZABÓR PRUSKI

*Ustawa z 7. VI. 1871 o odpowiedzialności kolei
(Dz. Ust. Rzeszy str. 207).*

§ 1. Wskutek niebezpieczeństwa, którem grozi na przejazdach ruch pociągów, kolej jest obowiązana zawsze przedsięwziąć środki ostrożności, zapobiegające nieszczęśliwym wypadkom na przejazdach. Okólniki wydawane w tym przedmiocie przez Ministerstwo Komunikacji mają tylko znaczenie wewnętrznej instrukcji, nie mogą natomiast wykluczyć powyższego obowiązku. (Wyrok z 4. XI. 1935 — C III 927/34).

§ 1. Odpowiedzialność kolei jest zupełnie wyłączona tylko w przypadku, gdy wina zabitego lub uszkodzonego jest jedyną przyczyną wypadku. W przeciwnym razie należy stosować § 254 kc, przyczem nie należy mierzyć i ważyć winy obu stron; chodzi bowiem nie o to, która strona więcej zawiniła, lecz która w większej mierze przyczyniła się do powstania szkody. Kolej odpowiadać może nawet w razie braku winy. Należy stąd w ramach §-u 254 kc rozważyć, w jakiej mierze zabity lub poszkodowany, a w jakiej samo niebezpieczeństwo ruchu, będące podstawą odpowiedzialności kolei, było przyczyną powstania szkody. (Wyrok z 4. XI. 1936 — C III 927/34).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnem.

§ 233. Niedbalstwem jest oddać prywatnie list zawierający środek odwoławczy funkcjonarjuszowi pocztowemu spotkanemu na dworcu i gotowemu przez grzeczność do przeniesienia listu do ekspedycji, nie licząc się z tem, że funkcjonarjusz może list przetrzymać w kieszeni, zapomnieć o konieczności natychmiastowego oddania go do przesyłki itp. Dlatego w razie nadejścia takiego listu

do miejsca przeznaczenia z nienormalnym opóźnieniem nie może się strona powoływać na okoliczność powyższą jako na nieuchronne zdarzenie. (Wyrok z 16. XII. 1935 — C III 455/34).

§ 286. Zagadnienie, jak dalece użycie formularza wekslowego ostemplowanego w pewnej wysokości przemawia za tern, że dłużnik podpisujący blankiet chciał się zobowiązać wekslowo tylko do wysokości kwoty odpowiadającej opłacie stemplowej, jest natury faktycznej. Chodzi bowiem o tak zwane domniemanie faktyczne., czyli o wniosek oparty na normach prawdopodobieństwa. (Wyrok z 11. X. 1935 — C III 308/34).

§ 300. Niedopuszczalne jest zasądzenie świadczeń, odpowiadających poborom emerytalnym przywiązanych do konkretnej wysługi lat na konkretnym stanowisku służbowym, gdyż zniewala komornika do dokonywania niepospolitych działań rachunkowych i do stosowania samodzielnie zawiłych częstokroć przepisów ustaw emerytalnych, czyli do podejmowania czynności przypadających w danym procesie sądowi, pozbawiając w dodatku stronę należytego toku instancji. (Wyrok z 6 XII. 1935 — C III 1098/34).

§ 445. Zgoda wyrażona w sposób domniemany, zwłaszcza gdy jest sporna, nie może być uważana za fakt w rozumieniu §-u 445 pc Wskazanie przysięgi na tę okoliczność jest więc niedopuszczalne. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 428/34).

§ 771. Wierzyciel nie ponosi odpowiedzialności za szkodę powstałą przez sprzedaż zajętych rzeczy już z tej przyczyny, że dopuścił do ich sprzedaży, mimo że trzecia osoba zgłaszała do nich swe prawa. Odpowiedzialność powstaje tylko przez dalsze prowadzenie egzekucji, aczkolwiek trzecia osoba swe prawa należycie uwiarygodniła lub wierzycielowi prawa te były znane. (Wyrok z 15. XI. 1935 — C II 1210/34).

Niemiecka ustawa o przetargach przymusowych.

§ 152. Prawo zarządcy przymusowego do zastępowania właściciela ogranicza się do zakresu działania zarządcy. Przez wzgląd jednak na pewność obrotu prawnego istnieje prawo do zastępowania także w razie przekroczenia tych granic, jeżeli przeciwnej stronie przekroczenie nie było ani wiadome ani dostrzegalne przy zastosowaniu staranności wymaganej w życiu potocznym. (Wyrok z 20. XII. 1935 — C III 1161/34).

Niemiecki kodeks cywilny.

§§ 117, 134, 138. Przepisy podatkowe i to również karne mają charakter norm ochronnych natury finansowo-politycznej, nie pętują wobec tego przewinień podatkowych jako niemoralnych

w rozumieniu §-u 138 kc, ani też nie potępiają skutków czynności prawnych w rozumieniu §-u 134 kc. Jeżeli więc strony dla obejścia obowiązku do płacenia podatku dochodowego określiły część poborów jako dodatek, umowa taka nie jest nieważna, lecz strony oświadczyły co innego, aniżeli chciały, czyli że zastosowanie ma § 117 kc, zaczem dodatek przedstawia w rzeczywistości pobory. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 1098/34).

§§ 134, 138, 1779 ust. 2, 1793 i nast. Zakres praw i obowiązków opiekuna przydanego wynika z ustawy, nie może być zatem ustalony na podstawie zeznań świadków. W wypadkach, w których majątek małoletniego podlega zarządowi wykonawcy testamentu, ogranicza się troska opiekuna o majątek małoletniego do kontroli nad zarządem wykonawcy testamentu. Jeżeli zaś opiekun jest zarazem wykonawcą testamentu, kontrolę powyższą wykonuje ustanowiony ewentualnie opiekun przydany. Nie zachodzi żadna zasadnicza kolizja interesów wykluczająca kombinowanie urzędu opiekuna z urzędem wykonawcy testamentu; nie istnieje też żaden pośredni lub bezpośredni zakaz zawierania umowy pomiędzy małoletnim a opiekunem lub opiekunem przydanym o wykonywanie czynności doradcy gospodarczego. Gdyby szczególne okoliczności uzasadniały w tym wypadku kolizję interesów, powinien sąd opiekuńczy zwolnić opiekuna. Natomiast zawarta umowa pozostaje ważną, o ile nie pozbawia jej ważności wyjątkowe przyczyny, dowodzące o działaniu wbrew dobremu obyczajom. (Wyrok z 13. XII. 1935 — C III 680/34).

§ 139. Nieważna umowa dodatkowa skutkuje nieważność zasadniczej umowy tylko w przypadkach, w których dodatek czyni według woli stron zasadniczą umowę dopiero kompletną. Natomiast bez wpływu na ważność zasadniczej umowy pozostają dodatki, które wstąpić mają w części gotowej już umowy. (Wyrok z 6. XII. 1098/34).

§ 209. Przez skargę o ustalenie ulega przerwaniu przedawnienie konkretnego roszczenia. Dlatego nie przerywa przedawnienia skarga o ustalenie stosunku prawnego, mającego rodzić nie roszczenie konkretne, lecz roszczenia najróżniejszego rodzaju. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 1098/34).

§§ 266, 284, 294. Przy uwzględnieniu stanu prawnego uznanego w rozp. z 14. V. 1924 — a zwłaszcza w §-ie 40 tamże, który nie uznaje depozytu jak zapłaty, jeżeli suma złożona nie odpowiada co do wysokości w czasie złożenia przepisom powyższego rozporządzenia — przedstawiała zapłata markowa, doknana w nominalnej sumie długu, świadczenie należyte tylko wówczas, jeżeli odpowiadała wartości zobowiązania, jaką miało ono według przepisów tego roz-

porządzenia. W innym przypadku zapłata sumy nominalnej miała charakter świadczenia częściowego, którego wierzyciel przyjąć nie potrzebował. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 437/34).

§ 313. Błędne określenie sprzedanej nieruchomości, dające się ustalić w drodze postępowania dowodowego, nie pociąga za sobą nieważności notarialnej umowy kupna-sprzedaży. Tak samo nie narusza ważności takiej umowy ustne porozumienie się stron, że przewłaszczenie nieruchomości ma być uskutecnione, gdy sprzedający sam otrzyma przewłaszczenie, jeżeli nie chodzi o żadne szczególne określenie treści zobowiązania, lecz tylko o wyjaśnienie, że sprzedający rychlej, jak sam nie będzie właścicielem, przewłaszczenia udzielić nie może. (Wyrok z 9. XII. 1935 — C III 413/34).

§ 326. Na odszkodowanie, którego żąda strona kupująca nieruchomość na podstawie §-u 326 za nieudzielenie przewłaszczenia w umówionym terminie, nie może sprzedający zaliczyć pożytków pobranych przez kupującego z nieruchomości w czasie, gdy ją na podstawie umowy posiadał i to nawet wówczas, gdy roszczenie o wydanie tych pożytków zostały odstąpione sprzedającemu przez zapisanego właściciela nieruchomości. (Wyrok z 9. XII. 1935 — C III 190/34).

§ 364 *ust.* 2. Danie weksla prolongacyjnego nie ma znaczenia nowacji długu wekslowego, jeżeli za skutkiem przeciwnym nie przemawia niedwuznacznia wola stron. (Wyrok z 20. XII. 1935 — C III 1161/34).

§ 404. Do uzasadnienia dopuszczalnego zarzutu wystarczy, że stosunek prawny będący jego prawną podstawą istniał w czasie odstąpienia pretensji nowemu wierzycielowi. Okoliczności natomiast, które zarzut wytworzyły, mogą nastąpić później. (Wyrok z 15. XI. 1935 — C III 1197/34).

§ 626. 1. Przepis ten posiada charakter normy bezwzględnie obowiązującej, wobec czego prawa do bezterminowego wypowiedzenia nie wolno z góry w drodze umowy wykluczyć lub ograniczyć. Niedopuszczalne jest również ograniczenie w sposób pośredni, zwłaszcza przez zobowiązanie pracodawcy na wypadek wypowiedzenia do szczególnych świadczeń. Zobowiązanie podobne sprzeczne nawet będzie z dobrymi obyczajami, jeżeli już samo uzależnienie korzystania z prawa natychmiastowego wypowiedzenia od umówionego świadczenia nie da się w danych warunkach pogodzić z zasadami moralności, a zwłaszcza gdy umówione wynagrodzenie byłoby wręcz nagrodą za naruszenia obowiązków wypływających z umowy usług albo zachętą do ich popełniania. Nie uchybia jednak powyższym zasadom postanowienie umowy, jeżeli pracownik na wypadek natychmiastowego rozwiązania umowy otrzyma odprawę w wysokości je-

dnorocznych poborów oraz emeryturę odpowiadającą świadczeniom emerytalnym, które w razie stabilizacji pobierałyby na stanowisku urzędniczym, z którego zrezygnował, przechodząc do służby prywatnej. Chodzi wówczas nie tyle o niedopuszczalne ograniczenie pracodawcy w korzystaniu z prawa do natychmiastowego wypowiedzenia, jako zabezpieczenie praw lub ekspektacyj nabytych przez pracownika oraz o umożliwienie mu należytego zlikwidowania stosunków związanych z pełnieniem służby czynnej, wobec czego przeważać powinien w jednym i drugim kierunku interes pracownika nad interesem pracodawcy w korzystaniu z §-u 626. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 1098/34).

2. Jakkolwiek zagadnienie, czy w konkretnych okolicznościach zachodzi ważna przyczyna do natychmiastowego wypowiedzenia, jest przedmiotem ustaleń faktycznych, to jednak sąd ustalając wyłącznie stan rzeczy, który w oderwaniu od konkretnego przypadku, a zatem w znaczeniu materialnym, przedstawia ważną przyczynę, nie może orzec, że ważna przyczyna nie zachodzi. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 1098/34).

3. Dyrektor instytucji, który wchodzi w porozumienie z jej dłużnikiem w celu pokrzyżowania pertraktacji prowadzonych pomiędzy dłużnikiem a zarządem, daje przyczynę do natychmiastowego wypowiedzenia stosunku usług. (Wyrok z 6. XII. 1935 — C III 1098/34).

§ 781. Uznanie pozasądowe stwarza szczególny tytuł, jeżeli dokonane jest zgodnie z przepisem §-u 781. W innych przypadkach ma ono tylko znaczenie dowodowe, albo jest dorozumianem powtórzeniem czynności prawnych, które są źródłem pewnego roszczenia, które więc już niezależnie od uznania roszczenie to uzasadniają. (Wyrok z 10. I. 1936 — C III 552/34).

§ 823. 1. Z chwilą przedłożenia uchwały wydanej na podstawie §-u 769 pc egzekucja nie powinna toczyć się dalej (§ 775 p. 1 pc). Jeżeli komornik mimo to zajęte rzeczy zlicytował, to sprzedaż ich nie nastąpiła na podstawie egzekucji wierzyciela, lecz wskutek wadliwego postępowania przeprowadzonego przez komornika. Dlatego pomiędzy egzekucją wierzyciela i powstałą stąd szkodą nie ma związku przyczynowego. Tylko o ile wierzyciel wiedział o tem, że komornik narusza uchwałę wstrzymującą egzekucję, mógłby się stać odpowiedzialnym na zasadzie §-u 826 lub też wskutek współdziałania w czynności niedozwolonej komornika — w myśl §-u 830 kc. (Wyrok z 15. XI. 1935 — C III 1210/34).

2. Odpowiedzialność właściciela domu za szkodę powstałą wskutek nienależytego utrzymania chodnika opiera się na przepi-

sie §-u 823, z którego wypływa ogólny obowiązek troski o cudze prawa prywatne. Właściciel domu nie może więc wykluczyć swej odpowiedzialności powołaniem się na przesłanki §-u 831 kc. (Wyrok z 4. X. 1935 — C III 284/34).

§ 1967. Zarządca przymusowy nieruchomości spadkowej nie pozbawia spadkobiercy przywileju ograniczonej odpowiedzialności, jeżeli przy podpisaniu wekslu związku podejmowanej czynności z spadkiem szczególnie nie ujawni. Według bowiem podpisu jego odpowiedzialność nie ma sięgać dalej jak wskazują na to stosunki prawne odnoszące się do zarządzanej nieruchomości. Stąd rzeczą osoby nabywającej weksle jest upewnić się co do tych stosunków. (Wyrok z 20. XII. 1935 — C III 1161/34).

§ 1967. Zobowiązaniami spadkowymi nie są wyłącznie długi, które już istniały za życia spadkodawcy i wskutek jego śmierci przeszły na spadkobiercę. Zalicza się do nich również długi powstałe z okazji dziedziczenia, przez fakt dziedziczenia jako taki oraz przez zdarzenia i fakty pozostające w bezpośrednim związku z dziedziczeniem. Z tego założenia jest zobowiązaniem spadkowym dług z wekslu, który podczas zarządu nieruchomością spadkową zaprowadzonego za długi spadkowe podpisał zarządca przymusowy dla sprolongowania długu wekslowego spadkodawcy, chociaż złożenie podpisu nastąpiło za zgodą i z wiedzą spadkobiercy, chociaż spadkobierca ten umieścił następnie swój podpis na sprawozdaniu zarządcy przeznaczonym dla sądu egzekucyjnego, a wykazującym dług wekslowy i chociażby weksel prolongacyjny przedstawiał nowację. (Wyrok z 20. XII. 1935 — C III 1161/34).

§ 2225. Zarząd przymusowy nieruchomością spadkową nie uchyla, lecz ogranicza tylko urząd wykonawcy testamentu. (Wyrok z 20. XII. 1935 — C III 1161/34).

Niemiecki kodeks handlowy.

§§ 70 ust. 1, 72 p. 2. W procesie może natychmiastowe wypowiedzenie być oparte nie tylko na przyczynie podanej przy wypowiedzeniu, lecz także na wszelkich innych przyczynach, które istniały w chwili wypowiedzenia, o ile niewymienienie ich przy wypowiedzeniu w danych okolicznościach nie przemawia za ich zrzeczeniem się.

W razie kolizji z interesami pryncypała pracownik nie może domagać się bezwzględnego urzeczywistnienia własnych interesów. Jeżeli pryncypałowi grozi upadłość, a jedynym środkiem uchronienia się przed nią pozostaje tylko jeszcze zwolnienie pracownika, to pracownik powinien w porozumieniu z pryncypałem znaleźć wyjście,

któreby przy słusznem odważeniu położenia obu stron w równej mierze rozkładało straty wywołane sytuacją pryncypała. Pracownik, który takie porozumienie się odrzuca, daje ważną przyczynę do natychmiastowego wypowiedzenia na podstawie §-u 70. (Wyrok z 10. I. 1936 — C III 624/34).

§ 271. Uchwała walnego zgromadzenia postanawiająca, że spółka akcyjna ponosić będzie za swych funkcjonarjuszów, posiadających większość akcji, podatek dochodowy od części ich dochodów zwanych w uchwale ryczałtem za wydatki akwizycyjne i reprezentacyjne, nie przedstawia interpretacji umowy usług zawartej z temi funkcjonarjuszami, lecz podwyższa ich wynagrodzenie, a jest nieważna jako wykraczająca przeciwko dobrym obyczajom, jeżeli chodziło o sztuczne, oparte na nieprawdziwym stanie rzeczy, poważne podwyższenie dochodów posiadaczy większości akcji kosztem drobnych akcjonarjuszów. (Wyrok z 18. XI. 1935 — C III 139/34).

Ustawa z 18. III. 1932 o kosztach sądowych (Dz. Ust. poz. 252).

Art. 7, 9. Z uwagi na to, że wnioski odwoławcze względnie rewizyjne zgłoszone potrzebują być dopiero w uzasadnieniu i dopiero z zgłoszeniem wniosków określoną może być należycie wysokość wpisu, powinien przewodniczący wystosować wezwanie do uiszczenia opłaty dopiero po zgłoszeniu wniosków odwoławczych względnie rewizyjnych. Wezwanie wystosowane poprzednio, a oparte na błędnem ustaleniu wartości przedmiotu zaskarżenia nie może wywołać ujemnych dla stron skutków. (Wyrok z 16. XII. 1935 — C III

1050/34)-

M. Lisiewski,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO NAJW. TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

I. POSTĘPOWANIE PRZED NAJW. TRYBUN. ADMIN. I PRZED WŁADZAMI ADMINISTRACYJNEMU

1. Postępowanie przed władzami N. T. A.

61. Zarzut, dotyczący nieumieszczenia na liście kandydatów na stanowisko rabina żydowskiej gminy wyznaniowej mniejszej jednego ze zgłoszonych, podniesiony może być w skardze do N. T. A. tylko przez kandydata pominiętego, brak natomiast legitymacji w danym kierunku wyborcom jako takim. (30 grudnia 1935 r. L. Rej. 8570/32).

62. Postanowienia Konsystorza Duchownego i Św. Synodu Kościoła Prawosławnego w przedmiocie dopuszczalności zastępstwa stron przez adwokatów w sprawach o rozwiązanie małżeństwa — są postanowieniami sądów szczególnych, nie podlegających zaskarżeniu do N. T. A. w myśl art. 6 pkt. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzpltej z 27 października 1932 (poz. 806 Dz. Ust.) (25 października 1935 r. L. Rej. 6258/32).

2. *Postępowanie przed władzami administracyjnymi.*

63. Postanowienia art. 90 ust. 2 prawa z 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem nie uprawnia pozwanej władzy do zmiany zaskarżonego do N. T. A. orzeczenia na niekorzyść skarżącego. (28 października 1935 r. L. Rej. 9552/32).

II. *SPRAWY URZĘDNICZE*

1. *Prawa i obowiązki służbowe.*

64. Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. w przedmiocie przenoszenia sędziów w stan spoczynku Dz. Ust. R. P. poz. 663 nie zostały przekroczone pełnomocnictwa, nadane ustawą konstytucyjną z dnia 17 marca 1921 r. w brzmieniu ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. Dz. Ust. R. P. poz. 442 oraz ustawą z dnia 17 marca 1932 r. Dz. Ust. R. P. poz. 165. (18 listopada 1935 r. L. Rej. 8683/32).

65. Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 30 maja 1932 r. Dz. Ust. R. P. poz. 486 o przystosowaniu art. 58 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli do wprowadzenia w życie nowego ustroju szkolnictwa zostało wydane w granicach udzielonych Ministrowi przez ustawę pełnomocnictw. (5 listopada 1935 r. L. Rej. 9905/32).

2. *Emerytury i zaopatrzenia.*

66. Na orzeczenie władz, zapadłe przy rozstrzygnięciu odwołania z art. 32 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. o zaopatrzeniu emerytalnem funkcjonariuszów państwowych i zawodowych wojskowych w brzmieniu ogłoszonym pod poz. 380/31 Dz. Ust., w przedmiocie zamierzonego przeniesienia w stan spoczynku, służy skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. (27 listopada 1935 r. L. Rej. 3285/32).

67. Do urzędników i niższych funkcjonariuszów starostw w Województwie Śląskiem ma zastosowanie ustawa emerytalna z dnia 11 grudnia 1923 r. (3 grudnia 1935 r. L. Rej. 2847/33).

68. Służba w polskiej policji plebiscytowej, przy Komisji Międzysojusznicznej na Górnym Śląsku — jest służbą plebiscytową w rozumieniu § 47 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4. VII. 1929 r. Dz. Ust. R. P. poz. 448. (15 listopada 1935 r. L. Rej. 6390/32).

69. Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych nie jest instytucją ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 25 ustęp 1 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 w brzmieniu poz. 170/1931 Dz. Ust. (19 listopada 1935 r. L. Rej. 6271/32).

70. Przewidziane w ustępie pierwszym art. 5 ustawy z dnia 18 marca 1932 r. poz. 239 Dz. Ust. potrącanie 8%-towej opłaty nie dotyczy otrzymywanego przez emerytów dodatku mieszkaniowego. (8 stycznia 1936 r. L. Rej. 8694/32).

3. *Należności uboczne.*

71. a) Przejazd funkcjonariusza państwowego, korzystającego z usług państwowej pomocy lekarskiej, do zamiejscowego lekarza-specjalisty na podstawie skierowania przez lekarza urzędowego (§ 5 ustęp 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 4. VIII. 1926 poz. 555 Dz. Ust.) nie może być uważany za podróż służbową w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 17. IX. 1927 r. poz. 826 Dz. Ust.

b) W razie zarządzonego przez władzę z urzędu badania stanu zdrowia funkcjonariusza państwowego w Komisji lekarskiej (art. 31 ustawy emerytalnej z 11. XII. 1923 r.) poza zwykłym miejscem służbowym tegoż funkcjonariusza, — jego przejazd do wyznaczonego miejsca badania uważać należy za podróż służbową w rozumieniu przepisów powołanego pod a) rozporządzenia z 17. IX. 1927 r. (15 listopada 1935 r. L. Rej. 8881/32).

III. *SPRAWY SKARBOWE*

1. *Cła i monopole.*

72. Wnioski, wysnute z faktycznych ustaleń w kwestji odpowiedzialności w orzeczeniu karno-sądowym wzgl. w wyroku sądowym, nie są wiążące dla orzekania o należności cła w odrębnym postępowaniu administracyjnym. (19 grudnia 1935 r. L. Rej. 5948/32).

73. W myśl poz. 34, p. 3 lit. a taryfy celnej z r. 1924 w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem z dnia 23 lipca 1930 poz. 447 Dz. Ust., szmalec surowy zalicza się do tłuszczów jadalnych, bez względu na to, czy nadaje się do konsumpcji bezpośrednio, czy dopiero po uszlachetnieniu. (19 grudnia 1935 r. L. Rej. 10397/32).

74. Kwestje, wynikające ze sprzedaży spirytusu przez Dyрекcję Państwowego Monopolu Spirytusowego, jako należące do dziedziny prawa prywatnego, nie podlegają orzecznictwu władz skarbowych, które są właściwe do orzekania jedynie w zakresie objętej ceną sprzedażną opłaty skarbowej (monopolowej). (9 listopada 1935 r. L. Rej. 2515/32).

2. *Należytości i opłaty stemplowe-*

75. § 16 ces. rozp. z 15. IX. 1915 austr. Dz. Ust. P. Nr. 278 nie wyklucza dostarczenia — w braku dokumentu, stwierdzającego przeniesienie za życia spadkodawcy roszczenia z umowy o zabezpieczenie na osobę trzecią — innych dowodów na tę okoliczność. (13 listopada 1935 r. L. Rej. 2486/34).

76. Art. 9 ustawy z 14 marca 1933 poz. 141 Dz. Ust., mówiąc o wymiarach uskuteczniionych od 1 kwietnia 1933, ma na myśli przypadki, w których nakaz płatniczy na podatek od spadków i darowizn nic został przed tym terminem doręczony. (18 listopada 1935 r. L. Rej. 7414/33).

77. Termin płatności wekslu, wręczonego sprzedawcy przez nabywcę zgodnie z umową celem częściowej zapłaty ceny kupna, nie ma wpływu na bieg przedawnienia w art. 34 u. o. p. (18 listopada 1935 r. L. Rej. 8185/33).

3. *Podatek dochodowy.*

78. a) Również w razie zgaśnięcia źródła dochodu na skutek śmierci podatnika winien być wymierzony podatek dochodowy od dochodu uzyskanego z tego źródła w tym roku, w którym śmierć nastąpiła.

b) W tym przypadku należy wymierzyć podatek na imię zmarłego podatnika, a do uiszczenia podatku zobowiązana jest masa spadkowa względnie spadkobiercy — ci ostatni w stosunku do wysokości swych udziałów w spadku. (7 czerwca 1935 r. L. Rej. 105/32).

79. Stwierdzenie, iż rzeczywisty zarząd majątkiem sprawuje sama żona lub z jej upoważnienia ktoś inny, wyklucza pod rządem austr. ustawy cywilny uznanie, iż mężowi służy prawo rozporządzania dochodami z tego majątku (art. 11 ust. 1 ustawy o państwowym podatku dochodowym poz. 411/25 Dz. Ust.). (16 maja 1935 r. L. Rej. 2844/32).

80. Wpływ z pozbycia udziału w spółce firmowej przez jednego ze współników, pozostałym spółnikom wzamian za skreślenie długu tegoż spółnika do spółki nie stanowi dochodu podlegającego podat-

kowi z uwagi na przepis art. 7 p. 2 ustawy o państwowym podatku dochodowym, Dz. Ust. poz. 511 z 1925 r. (7 listopada 1935 r. L. Rej. 7384/33).

81. Pod przepis art. 112 a) ustawy o podatku dochodowym w brzmieniu art. 3 ustawy z dnia 7 listopada 1931 r. poz. 771 Dz. Ust. podpadają wynagrodzenia wypłacone w 1931 roku, chociażby nawet stanowiły należność za okres z przed 1 stycznia 1931 r. (25 listopada 1935 r. L. Rej. 1518/33).

82. Przy kumulacji wynagrodzeń perjodycznych z jednorazowymi na zasadzie ustawy z 7 listopada 1931 poz. 771 Dz. Ust. nie ma zastosowania do tych ostatnich przepis art. III ustęp ostatni ustawy o podatku dochodowym. (13 listopada 1935 r. L. Rej. 936/33).

4. Podatek przemysłowy.

83. Kosztów, związanych z wykonaniem umowy zlecenia, bez względu na ich rodzaj, nie odlicza się od obrotu w wypadku, gdy umowa o ekspedycję czy spedycję opiewa na ryczałt wynagrodzenia, obejmujący, obok wynagrodzenia za usługi własne i innych przedsiębiorców, także inne wydatki, nie wyłączając odsetek dyskontowych. (18 listopada 1935 r. L. Rej. 7782/33).

84. Przepis art. 7 lit. A p. 10 ustawy o państwowym podatku przemysłowym poz. 110/32 Dz. Ust. nie ma zastosowania do obrotów pracowni rzemieślniczych, należących do dwu lub więcej właścicieli, z których tylko jeden lub niektórzy posiadają karty rzemieślnicze. (22 listopada 1935 r. L. Rej. 9350/33).

83. Zaliczenie nadpłaty z podatku wbrew woli podatnika na zaległość podatkową, co do której przyznano płatnikowi ulgi w postaci ratalnej spłaty, nie jest dopuszczalne. (20 listopada 1935 r. L. Rej. 1652/33).

86. a) W myśl art. 5 p. 5 ustawy o państwowym podatku przemysłowym (Dz. Ust. poz. 550/25) stanowi część składową wynagrodzenia przedsiębiorstwa ekspedycyjnego suma policzonych klientom procentów od weksli, przyjętych na pokrycie należnego wynagrodzenia.

b) Kosztów związanych z wykonaniem umowy zlecenia, bez względu na ich rodzaj, nie odlicza się od obrotu w wypadku gdy umowa o spedycję opiewa na ryczałt wynagrodzenia, obejmującego — obok wynagrodzenia za usługi własne i innych przedsiębiorców — także inne wydatki, nie wyłączając odsetek dyskontowych. (26 października 1935 r. L. Rej. 7035/33).

87. Wynagrodzenie z tytułu usług, świadczonych osobiście w charakterze rzeczoznawcy sądowego w sprawach buchalteryjnych,

wypłacone właścicielowi biura buchalteryjno-rewizyjnego, nie stanowi składnika obrotu podatkowego tego biura w myśl art. 5 p. 6 ustawy o państwowym podatku przemysłowym. (14 grudnia 1935 r. L. Rej. 8118/32).

5. *Podatki domowe i gruntowe.*

88. Na zasadzie przepisu art. 2 p. 1 ustawy z 17 grudnia 1931 r. poz. 877 Dz. Ust. może być uskuteczniiony dodatkowy wymiar podatku od nieruchomości także w wypadku błędnej oceny prawnej obowiązku podatkowego przy poprzednim zwolnieniu. (9 października 1935 r. L. Rej. 2706/33).

89. Kasy Chorych nie należą do urzędów i instytucji samorządowych w rozumieniu art. 3 p. 3 ustawy o podatku od lokali z dnia 2 sierpnia 1926 r. (poz. 550 Dz. Ust.). (14. IX. 1935 r. L. Rej. 7028/33).

6. *Inne podatki i opłaty.*

90. Od nakazów zapłaty na nadzwyczajną daninę majątkową (ustawa z 24 marca 1933 r. poz. 248 Dz. Ust.) przysługuje płatnikom w myśl ogólnych zasad postępowania administracyjnego prawo odwołania się do wyższej instancji skarbowej wbrew przepisowi § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z 13 lipca 1933 poz. 402 Dz. Ust. (19 listopada 1935 r. L. Rej. 223/34).

IV. *SPRAWY ROLNE*

1. *Reforma rolna.*

91. Prezes Okręgowego Urzędu Ziemskiego powołany jest w myśl art. 71 ustawy o wykonanie reformy rolnej do kontrolowania, czy umówione między stronami ceny sprzedażne na działki parcelacyjne nie są spekulacyjnie wygórowane; natomiast nie jest powołany do ustalania z urzędu tych cen i sposobu ich spłaty. (12 listopada 1935 r. L. Rej. 1055/33).

92. Ochronie, z ustawy z 31 lipca 1924 r. poz. 741 Dz. Ust., a więc i przymusowemu wykupowi z ustawy z 18 marca 1932 poz. 307 Dz. Ust. podlegają tylko te grunty, za które czynsz dzierżawny ustanowiony i płacony jest w kwocie pieniężnej. (27 listopada 1935 r. L. Rej. 5951/33).

3. *Sprawy serwitutowe.*

93. Ekwiwalent zasłużebnościowy, wydzielony na wspólną własność kilku grup, opierających swe uprawnienia na różnych tytu-

łach, nawet w tym wypadku, gdy grupy te wchodziły w skład jednej gromady wioskowej, nie może być dzielony pomiędzy uprawnione osady trybem art. 44 p. 2 lub 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 lutego 1927 poz. 74 Dz. Ust., dopóki ten ogólny ekwiwalent nie zostanie uprzednio podzielony pomiędzy poszczególne grupy. (5 grudnia 1935 r. L. Rej. 4323/32).

94. Władze ziemskie powołane są do przyznawania stronom tytułu własności gruntów w wyniku podziału wspólnego pastwiska (wygonu) w trybie art. 49 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 lutego 1927 poz. 75 Dz. Ust.; natomiast nie są powołane do przyznawania takiego tytułu w razie uznania braku warunków do zastosowania wspomnianego artykułu. (27 grudnia 1935 r. L. Rej. 8205/32).

4. *Uwłaszczenia.*

95. Art. 22 ustawy uwłaszczeniowej poz. 254/1929 Dz. Ust., nie ma zastosowania w tych wypadkach kiedy cały obszar majątku właściciela podlega uwłaszczeniu na rzecz użytkownika. (27 listopada 1935 r. L. Rej. 2799/33).

V. *UBEZPIECZENIA*

96. Pracownik umysłowy, który w chwili rozpoczęcia swego zatrudnienia był zdolny do wykonywania swego zawodu i podlegał obowiązkowi ubezpieczenia, ustanowionemu w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 (p. 911 Dz. Ust.), a następnie utracił powyższą zdolność (art. 22 i in.), przestaje podlegać wspomnianemu wyżej obowiązkowi i to niezależnie tak od tego, czy faktycznie pozostaje nadal w zatrudnieniu, jak i od tego, czy nabył prawo do renty inwalidzkiej względnie starczej. (16 września 1935 r. L. Rej. 6816/34).

97. Przepis art. 36 ustawy z 19 maja 1920 r. (poz. 272 Dz. Ust.) mają zastosowanie również do pracowników umysłowych, ubezpieczonych w Kasach Chorych (Kasach Ubezpieczeń Społecznych) na podstawie art. 15 A pkt. 2 i art. 20 rozporządzenia Prezydenta Rzpltej z 24 listopada 1927 r. (poz. 911 Dz. Ust.), po zaprzestaniu opłacania za nich składek przez Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych. (22 listopada 1935 r. L. Rej. 5734/32).

Terminy przedawnienia, zakreślone w ust. 2 art. 56 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 24 listopada 1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (poz. 911 Dz. Ust.) nie mogą być przez władze restytuowane. (3 stycznia 1936 r. L. Rej. 1398/33).

VII. SPRAWY WODNE, GÓRNICZE I DROGOWE

98. Do terminu pięcioletniego, zakreślonego w art. 253 ust. 1 ustawy wodnej (poz. 574 Dz. Ust. z r. 1928) nie ma zastosowania przepis art. 41 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o postępowaniu administracyjnym z 22 marca 1928 (poz. 341 Dz. Ust.), dotyczący przywrócenia terminu. (21 listopada 1935 r. L. Rej. 3476/34.)

Wynikające z § 55 pruskiej ustawy z 1. VIII. 1883 Zb. ust. pr. 237, uprawnienia miejscowej władzy policyjnej do wydawania zarządzeń policyjno-drogowych, odnoszą się wyłącznie do dróg publicznych, t. j. obecnie do dróg, wyszczególnionych w art. 1 ustawy z 10 grudnia 1920 poz. 32 Dz. Ust. z r. 1921. (21 listopada 1935 r. L. Rej. 2750/34.)

99. Okoliczność, że stwierdzono faktyczne zużycie sum, uzyskanych z opłat zastępczych na cele drogowe po myśli art. 29-31 ustawy z dn. 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych (Dz. U. poz. 32/1921), na inne cele, aniżeli w ustawie wyszczególnione, nie może uzasadnić żądania płatnika wznowienia postępowania w celu uzyskania zwrotu odpowiedniej części uiszczonych opłat. (26. X. 1935 r. L. Rej. 11500/32.)

VIII. SPRAWY INWALIDZKIE I WOJSKOWE

100. Termin zgłaszania roszczeń do zaopatrzenia ze strony pozostałych po inwalidach lub po poległych względnie zmarłych w związku ze służbą wojskową, ustanowione z art. 29 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. poz. 31/35 Dz. Ust. nie mają zastosowania do roszczeń o zaopatrzenie rodzicielskie. (16 listopada 1935 r. (L. Rej. 308/35).)

101. Wyznaczony przez Wojewodę na zasadzie § 98 rozporządzenia z 10 stycznia 1923 r. poz. 132 Dz. Ust. w brzmieniu rozporządzenia z 6 lipca 1929 r. poz. 429 r. poz. 429 Dz. Ust. na przewodniczącego Inwalidzkiej Komisji Odwoławczej urzędnik może pełnić te funkcje i po przeniesieniu go w stan nieczynny. (30 listopada 1935 r. L. Rej. 185/35).

102. a) Określone art. 2 ustawy inwalidzkiej z 18 marca 1921 r., poz. 195 Dz. Ust., pojęcie inwalidy wojennego nie obejmuje osób powołanych do osobistych świadczeń wojennych w byłych państwach zaborczych.

b) W kwestji uprawnienia tych osób do zaopatrzenia mają zgodnie z art. 56 cytowanej ustawy inwalidzkiej nadal zastosowanie przepisy odpowiednich ustaw państw zaborczych. (16. XI. 1935 r. L. Rej. 8032/31).

103. Nominacja na wojskowego akcesistę rachunkowego („Militär-Rechnungsakcessist”) w b. armji austriackiej, nie jest równoznaczne z nadaniem stopnia oficerskiego w rozumieniu art. 112 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej poz. 609/24 Dz. Ust. (22 listopada 1935 r. L. Rej. 3101/32).

7X. SPRAWY KOŚCIELNE, WYZNANIOWE I SZKOLNE

104. a) Zarzut, dotyczący nieumieszczenia na liście kandydatów na stanowisko rabina żydowskiej gminy wyznaniowej mniejszej jednego ze zgłoszonych, podniesiony może być w skardze do N. T. A. tylko przez kandydata pominiętego, brak natomiast legitymacji w danym kierunku wyborcom jako takim.

b) Ocena kwalifikacji osoby, wybranej na stanowisko rabina gminy wyznaniowej żydowskiej, z punktu widzenia postanowień, art. 39 przepisów o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich pozostawioną jest Ministrowi Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przy zatwierdzeniu dokonanego wyboru (art. 43 powołanych przepisów), a nie należy do władz orzekających w toku instancji o ważności wyborów. (30 grudnia 1935 r. L. Rej. 8570/32).

105. Odmowa wydania kandydatowi na posadę w szkołach prywatnych zaświadczenia nienagannego zachowania się w stosunku do Państwa (art. 6 ustęp 3 ustawy z 11 marca 1932 poz. 343 Dz. Ust.), nie wymaga w myśl art. 75 ustęp 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22 marca 1928 poz. 341 Dz. Ust., faktycznego uzasadnienia. (13 grudnia 1935 r. L. Rej. 9882/33).

X. SPRAWY SAMORZĄDOWE

106. Z uwagi na przepis § 35 lit. k statutu m. Lwowa — Magistrat nie jest legitymowany do samodzielnego wniesienia odwołania przeciw decyzji władzy nadzorczej o dokonanie zmian w budżecie bez uchwały rady miejskiej, powziętej w związku z zaleceniami władzy nadzorczej. (14. listopada 1935 r. L. Rej. 3229/33).

XI. SPRAWY SANITARNE

107. a) Udzielenie koncesji na aptekę sezonową samoistną nie znajduje podstawy prawnej w przepisach ustawy aptekarskiej z 18 grudnia 1906 Nr. 5 Dz. U. P., obowiązującej na obszarze b. zaboru austriackiego.

b) Władzy polskiej, powołanej do czuwania w drodze nadzoru nad stosowaniem przepisów wymienionej pod a ustawy, przysługuje

prawo nadzoru tego także w odniesieniu do, posiadających nadal swą skuteczność prawną, orzeczeń b. władz austriackich. (26 listopada 1935 r. L. Rej. 10942/32).

RÓŻNE

108. Zgodnie z przepisem art. 11 prawa łowieckiego z 3 grudnia 1927 r. (poz. 934 Dz. Ust.) cudze drogi prywatne, biegnące granicą gruntów należących do różnych właścicieli, wtedy tylko nie stanowią przerwy w ciągłości powierzchni obwodu łowieckiego, gdy służebność przechodu przez drogę przysługuje właścicielom gruntów, położonych po obu stronach drogi. (13 grudnia 1935 r. L. Rej. ⁷¹¹¹/32).

Dr. Włodzimierz Orski,

b. prez. Najwyższego Trybun. Admin-

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

1. *Ustawa z dnia 2 stycznia 1936 r. o amnestji * (Dz. Ust. R. P. Nr. 1 poz. 1).*

Art. 3 i 4. Z treści art. 4 ustawy o amnestji z dnia 2. I. 36 r. nie wynika, by sprawy o zbrodnie i występki, popełnione z pobudek politycznych i dokonane przed dniem 11. XI. 1935 r. a należące do właściwości sądów wojskowych były wyłączone z pod działania amnestji; w art. bowiem 6-ym tej ustawy wśród przestępstw wyłączonych z pod amnestji a należących do kompetencji sądów wojskowych — przestępstwa t. zw. polityczne nie są wymienione. Art. 4 ustawy w porównaniu z art. 3 tejez jedynie rozszerza granice stosowania amnestji dla tych przestępców, o ile należą one do właściwości sądów powszechnych. Przestępstwa zatem popełnione z pobudek politycznych a należące do kompetencji sądów wojskowych korzystają z amnestji w skali węższej, przewidzianej w art. 3-im tejez ustawy. (8. II. 1936 r. R. 39/36).

Art. 6 ust. 1 pkt. 6. Dla wyłączenia jakiegoś przestępstwa na zasadzie art. 6 ust. 1 pkt. 6 ustawy o amnestji z dnia 2. I. 1936 r.

* W zeszycie pierwszym „Ruchu” z 1936 roku w dziale: Orzecznictwo Najwyższego Sądu Wojskowego na str. 187 przy tezach do art. 43 i 46 kodeksu karnego wojskowego użyto wyrazu „amnestja” w rozumieniu art. 7 ustawy o amnestji z dnia 6 lipca 1923 roku (Dz. Ust. R. P. Nr. 71/23 poz. 555).

z pod przewidzianej w tej ustawie (art. 1—5) amnestja — istotne są następujące ustalenia: 1. że sprawcą (podejrzany) jest funkcjonariusz urzędu państwowego, żołnierz albo osoba pozostająca w służbie w jednej z wymienionych w tym przepisie instytucyj, 2. że przestępstwo to (dyspozycja ustawowa) popełnił on umyślnie, 3. że zamierzał (dolus directus lub ewentualis) wyrządzić szkodę Skarbowi Państwa lub którejkolwiek z wymienionych w tym przepisie instytucyj, chociażby szkoda nie nastąpiła i nie należała do ustawowej istoty czynu i 4. że popełnił przestępstwo w związku ze swą służbą. Organizacja siły zbrojnej Państwa i stosunek wymienionych w tym przepisie „żołnierzy” do jej zadań i dobra majątkowego przeznaczonego do spełnienia zasadniczego celu i powołania siły zbrojnej, t. j. obrony Państwa — różni się zasadniczo od zasad organizacyjnych i zadań wszystkich innych instytucyj prawa publicznego, wyliczonych w omawianym przepisie ustawy o amnestji i powoduje w konsekwencji konieczność odmiennej oceny zakazu amnestjonowania przestępstw, dokonanych przez żołnierzy na szkodę tych części skarbu Państwa, które stanowią dobro majątkowe siły zbrojnej i pozostają w administracji władz wojskowych. Dlatego przy stosowaniu powołanego artykułu ustawy o amnestji w stosunku do „żołnierzy” należy ponadto przyjąć jako zasadę: a) że przestępstwo popełnione przez żołnierza umyślnie na szkodę skarbu (dobra) wojskowego pozostaje zawsze w związku ze służbą wojskową i b) że przestępstwo żołnierza dokonane umyślnie na szkodę Skarbu Państwa w działach pozostających w administracji innych urzędów i instytucyj wymienionych w omawianym przepisie musi pozostawać w związku (art. 291 kk.) ze służbą sprawcy, jako „żołnierza” lub jako „osoby pozostającej w służbie w jednej z wymienionych w tym przepisie instytucyj”. (7. II. 1936 r. R. 18/36).

Art. 8 i 15. W myśl art. 15 ustawy z dnia 2. I. 1936 r. w przypadkach określonych art. 8 tej ustawy amnestje stosuje nie Prokurator wojskowy lecz Sąd I. Inst., właściwy według zasad ogólnych, o ile amnestji nie zastosowano już przy wydaniu wyroku. Przepis art. 15 ustęp 2 ustawy stanowi zatem wyjątek od zasady, że amnestje stosuje władza wykonywająca orzeczenie, jeśli jej nie zastosowano przy wydaniu wyroku i nakazuje władzy wykonywającej wyrok, t. j. Prokuratorowi wojskowemu zwrócić się do sądu, gdyż przedmiotem postąpienia jest w danym wypadku niejako rewizja orzeczenia o karze łącznej. Zarówno redukcja kary łącznej jak i jej uchylenie jest wyłącznie uprawnieniem władzy orzekającej, co wyklucza od udziału w tym przedmiocie organ wykonujący, jakim jest Prokurator. (24. I. 1936 r. R. 21/36).

II. Ustawa wojskowego postępowania karnego,

§§ 76, 305. W myśl §§ 76 i 305 ust. 2 uwpk. przy ocenie wiarygodności zeznań świadka sąd nie jest związany okolicznością formalną, że złożone zeznania poparte są przysięgą, co jest najdalej idącą rękojmią prawdomówności i może wiary takiemu świadkowi nie dać. Nie można przeto twierdzić, że zaprzysiężenie świadka bezwarunkowo musiałoby skłonić sąd do dania mu wiary. (9. X. 1934 r. R. 138/34).

§§ 76, 305 w związku z § 358 pkt. 5. W kwestji ustaleń faktycznych przysługuje sądowi na zasadzie §§ 76 i 305 uwpk. swobodna ocena środków dowodowych. Zaskarżenie takich ustaleń zażaleniem nieważności z § 358 pkt. 5 uwpk. musi być uzasadnione takimi tylko okolicznościami, któreby wskazywały na niewątpliwe, świadome lub nieświadome, nadużycie przez sąd powyższego uprawnienia, idące w tym kierunku, iż zamiast logicznie koniecznego powziął sąd przeciwne tej logice, a istotne dla sprawy ustalenie. (22. VII. 1935 r. R. 72/35).

§ 171 pkt. 2. Przepis § 171 pkt. 2 uwpk. ma na myśli wszelkiego rodzaju uchylenie się oskarżonego od wymiaru sprawiedliwości przez ucieczkę czy ukrycie się. Pod pojęcie „ważnych powodów”, umieszczonych na końcu tego przepisu nie można podciągać żadnych wogóle ważnych powodów, które uzasadniają pozbawienie oskarżonego wolności, lecz tylko te ważne powody, które w ten lub w inny sposób wskazywać mogą na prawdopodobieństwo poczynienia ze strony oskarżonego takich kroków, mających w konsekwencji na celu uchylenie się od wymiaru sprawiedliwości. Rozgłos jakiegoś sprawu nabrała i komentarze na ten temat miejscowego społeczeństwa nie mogą być uznane za „ważne powody” w rozumieniu § 171 pkt. 2 uwpk. (22. II. 1935 r. R. 30/35).

§§ 177, 327. W wypadku cofnięcia przez Prokuratora wojskowego aktu oskarżenia i postawienia wniosku o skierowanie sprawy do uzupełnienia śledztwa przy jednoczesnym zarządzeniu przez wojskowego sędziego śledczego na wniosek prokuratora aresztu śledczego, — zażalenie na areszt śledczy obwinionego w myśl § 177 uwpk. rozstrzyga wojskowy sąd okręgowy na posiedzeniu dyspozycyjnym jako instancja ostateczna. Przeciwno uchwale w tym przedmiocie sądu okręgowego nie przysługują obwinionemu żadne środki prawne a więc i zażalenie do Najwyższego Sądu Wojskowego. (5. II. 1936 r. R. 29/36).

§ 221. Postawiony przez obrońcę na rozprawie wniosek o zbadanie stanu umysłowego oskarżonego na tej tylko podstawie, że w rozmowie z nim odniósł wrażenie, że nie posiada zdrowego rozumu — nie może sam przez się powodować zarządzenia przez sąd

zbadań oskarżonego w szpitalu w myśl § 221 uwkp. Niema w tym względzie znaczenia także orzeczenie lekarzy znawców, stwierdzające że oskarżonego uważać należy za osobnika psychopatycznego na tej podstawie, iż był on poprzednio wielokrotnie karany sądowo. Przepis § 221 uwkp. ma na myśli wypadki zupełnej niepo czytalności sprawcy, a nie poczytalności zmniejszonej. (9. XI. 1935 r. R. 389/35).

§ 310. Sąd nie jest obowiązany wskazać w wyroku w myśl § 310 uwkp. „zasadę prawną” na której oparł swe orzeczenie o karze, gdyż w myśl ustępu drugiego tego przepisu co do kary należy w uzasadnieniu podać tylko okoliczności któremi sąd kierował się przy jej wymiarze. Obowiązek podania okoliczności udowodnionych lub nieudowodnionych oraz powodów decydujących przy rozstrzyganiu pytań prawnych odnosi się do kwestji winy i kwalifikacji prawnej, a nie do kwestji kary. (28. IX. 1935 r. R. 203/35).

§§ 332, 327. Zgłoszone w ustawowym terminie odwołanie od wyroku wojskowego sądu rejonowego można przy jego wywodzie w myśl § 337 uwkp. oprzeć na wszystkich powodach, wskazanych w pktach 1, 2 i 3 § 332 uwkp., a więc wywieść odwołanie z powodu zachodzących przyczyn nieważności, z powodu orzeczenia o winie i z powodu orzeczenia o karze— bez względu na to, które z tych powodów podniesione były w zgłoszeniu odwołania. (10. XII. 1934 r. R. 371/34).

§§ 337, 361. Przepis § 337 ust. 4 uwkp. zezwala na powoływanie w wywodzie odwołania nowych świadków i nowych środków dowodowych jedynie w odwołaniach przeciw wyrokom wojskowych sądów rejonowych. Do wywodu zażaleń nietrafności wyroków wojskowych sądów okręgowych przepis ten — jak to wynika z § 361 uwkp. — nie ma zastosowania. (3. X. 1935 r. R. 259/35).

§ 358 pkt. 8. Sąd jest uprawniony przy wydaniu wyroku wziąć pod uwagę okoliczności faktyczne nawet w akcie oskarżenia pominięte, o ile pozostają w związku z okolicznościami faktycznymi, stanowiącymi podstawę aktu oskarżenia, jeśli zachowana przy tern tożsamość czynu. W takim zatem wypadku nie przysługuje oskarżonemu zażalenie nieważności z § 358 pkt. uwkp. z powodu przekroczenia przez sąd oskarżenia. (31. VIII. 1935 r. R. 254/35).

§ 379. Orzeczenie Najwyższego Sądu Wojskowego wytykające sądowi I. Inst. błąd formalny w załatwieniu sprawy, powodujący zniesienie zaskarżonego wyroku nie może być samo przez się podstawą ustaleń faktycznych w danej sprawie przy ponownem jej rozpoznaniu przez sąd I. Inst. (25. V. 1935 r. R. 14/35).

§ 400. Z przepisu § 400 uwkp. nie wynika by sąd przy rozpoznaniu sprawy na skutek wznowienia postępowania i utrzymując

poprzedni wyrok co do winy w mocy związany był poprzednim wymiarem kary, gdyż takiego ograniczenia praw sądu orzekającego powołany przepis ustawy nie zawiera. Przeciwnie — z brzmienia przepisu § 400 ust. 4 uwpk. zawierającego wykluczenie reformationis in peius co do kary — jeśli wznowienie dozwolono tylko na korzyść oskarżonego — wynika, że w podobnych wypadkach o ile w toku rozprawy wyjdą na jaw nowe okoliczności mające wpływ na wymiar kary, sąd jest uprawniony do wymierzenia kary łagodniejszej od poprzedniej. (28. IX. 1935 r. R. 203/35).

§ 426. *W* czasie wstrzymania postępowania karnego w myśl § 426 uwpk. przedawnienie nie biegnie (art. 88 kk.), ale tylko wówczas gdy wstrzymanie na ten czas postępowania było ustawowo uzasadnione, a więc gdy ustalono fakt zbiegostwa sprawcy i spowodowana tern samem niemożność dostarczenia go władzom sądowym. Jeśli natomiast nie został ustalony ani fakt zbiegostwa oskarżonego, ani sam fakt jego nieobecności a tern samem nie została ustalona niemożność dostawienia go władzom sądowym — wstrzymanie postępowania karnego w myśl § 426 jako ustawowo nieuzasadnione nie przerywa biegu przedawnienia. (27. VIII. 1935 r. R. 235/35).

Eugenjusz Bogdzewicz,

mjr. k. s., Ref. Biura Orzecz. Najw. Sądu Wojsk.